

Brüssel, 20. november 2018
(OR. en)

14039/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2017/0063(COD)

CODEC 1935
RC 28
JUSTCIV 267
IA 364
PE 158

KIRJALIK TEAVE

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsireeglite täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine - Euroopa Parlamendi esimese lugemise tulemus (Strasbourg, 12.–15. november 2018)

I. SISSEJUHATUS

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 294 ja kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitlevale ühisele deklaratsioonile¹ toimus nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel hulk mitteametlikke kontakte eesmärgiga jõuda eespool nimetatud eelnõu suhtes kokkuleppele esimesel lugemisel, vältides seega vajadust teise lugemise ja lepitusmenetluse järele.

¹ ELT C 145, 30.6.2007, lk 5.

Seoses sellega esitas raportöör Andreas SCHWAB (PPE, DE) majandus- ja rahanduskomisjoni nimel ühe kompromissmuudatusettepaneku (muudatusettepanek nr 2) direktiivi ettepaneku muutmiseks. Kõnealuse muudatusettepaneku suhtes jõuti kokkuleppele eespool nimetatud mitteametlike kontaktide käigus.

II. HÄÄLETUS

Täiskogu võttis 14. novembri 2018. aasta hääletusel vastu kompromissmuudatusettepaneku (muudatusettepanek nr 2) direktiivi ettepaneku muutmiseks. Selliselt muudetud komisjoni ettepanek kujutab endast parlamendi esimese lugemise seisukohta, mis on esitatud käesoleva dokumendi lisas toodud parlamendi seadusandlikus resolutsioonis². Täiskogu võttis samuti vastu komisjoni avalduse (muudatusettepanek nr 3).

Parlamendi seisukoht vastab institutsioonide vahel eelnevalt kokkulepitule. Seetõttu peaks nõukogul olema võimalik parlamendi seisukoht heaks kiita.

Õigusakt võetakse seejärel vastu parlamendi seisukohale vastavas sõnastuses.

² Seadusandlikus resolutsioonis esitatud parlamendi seisukoha versioonis on ära märgitud komisjoni ettepanekusse muudatusettepanekutega tehtud muudatused. Komisjoni teksti lisatud tekst on esile tõstetud *paksus kaldkirjas*. Sümbol „■“ tähistab välja jäetud teksti.

Konkurentsiasutustele volituste andmine ja siseturu nõuetekohase toimimise tagamine *I**

Euroopa Parlamendi 14. novembri 2018. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused konkurentsieeskirjade täitmise tagamise tõhustamiseks ja tagada siseturu nõuetekohane toimimine (COM(2017)0142 – C8-0119/2017 – 2017/0063(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2017)0142),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikleid 103 ja 114, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0119/2017),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 69f lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 20. juuni 2018. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
 - võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit ja siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni arvamust (A8-0057/2018),
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud komisjoni avalduse;
 3. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab oma ettepaneku, muudab seda oluliselt või kavatsseb seda oluliselt muuta;
 4. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 14. novembri 2018. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/..., mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsionormide täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane toimimine

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 103 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust³,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁴

³ ELT C 345, 13.10.2017, lk 70

⁴ Euroopa Parlamendi 14. novembri 2018. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artiklid 101 ja 102 on avaliku õiguskorra osa ja neid tuleks kõikjal liidus tulemuslikult kohaldada, et tagada siseturul moonutamata konkurents. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslik täitmise tagamine on vajalik kindlustamaks, et turud oleksid liidu piires õiglasemad ja enam avatud ning konkurentsivõimelisemad, et ettevõtjad konkureeriks sellistel turgudel pigem oma saavutustele tuginedes ilma äriühingute seatud turule sisenemise tõketeta, mis võimaldaks neil luua jõukust ja töökohti. See kaitseb tarbijaid **ja siseturul tegutsevaid ettevõtjaid** selliste äritavade eest, millega hoitakse kaupade ja teenuste hinnad kunstlikult kõrged, ja võimaldab neile laiemat uuenduslike kaupade ja teenuste valikut.
- (2) ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamisega tegelevad avaliku õiguse tasandil vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1/2003⁵ samal ajal liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon. Liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon, kes tihedas koostöös kohaldavad liidu konkurentsinoorme, moodustavad koos ametiasutuste võrgustiku („Euroopa konkurentsivõrgustik“).

⁵ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

- (3) Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõikega 1 kohustatakse liikmesriikide konkurentsiasutusi ja liikmesriikide kohtuid kohaldama ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuse või valitseva seisundi kuritarvitamise suhtes, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Praktikas kohaldab enamik liikmesriikide konkurentsiasutusi ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 samal ajal ka liikmesriigi konkurentsioigust **■**. Käesolev direktiiv, mille eesmärk on tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks kohaldamiseks vajalikud sõltumatuse tagatised, vahendid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitused, mõjutab seetõttu paratamatult ka liikmesriigi konkurentsioigust, kui liikmesriikide konkurentsiasutused seda paralleelselt kohaldavad. ***Lisaks sellele ei tohiks liikmesriigi konkurentsioiguse kohaldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada võivate kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste või kooskõlastatud tegevuste suhtes kaasa tuua tulemust, mis erineks sellest, milleni liikmesriigi konkurentsiasutus jõuaks, kohaldades liidu õigust määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõike 2 kohaselt. Seetõttu on liikmesriigi konkurentsioiguse ja liidu õiguse paralleelse kohaldamise puhul ülimalt tähtis, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on samad sõltumatuse tagatised, vahendid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitused, mis on vajalikud kindlustamaks, et ei jõutaks eri tulemustele.***

- (4) Lisaks peaks asjaolu, et liikmesriikide konkurentsiasutustele antakse õigus saada uurimise all oleva ettevõtja kohta kogu teavet, sealhulgas digitaalsel kujul, sõltumata teabe hoidmise kandjast, mõjutama liikmesriikide konkurentsiasutuste volituste ulatust siis, kui nad teevad menetluse algfaasis vajalikke uurimistoiminguid selle liikmesriigi konkurentsioiguse alusel, mida kohaldatakse koos ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102.
- Liikmesriikide konkurentsiasutustele erineva ulatusega uurimisvolituste andmine sõltuvalt sellest, kas nad kohaldavad lõpuks üksnes liikmesriigi konkurentsioigust või sellega paralleelselt ka ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102, võib siseturul vähendada konkurentsioiguse täitmise tagamise tulemuslikkust. Direktiivi kohaldamisala peaks seetõttu hõlmama sama juhtumi puhul nii ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist eraldi kui ka nende kohaldamist paralleelselt liikmesriigi konkurentsioigusega. Leebusavalduste ja kokkuleppe sõlmimise taotluste kaitse osas peaks käesolev direktiiv hõlmama ka liikmesriigi konkurentsioiguse kohaldamist eraldi.

- (5) Samas ei näe liikmesriigi õigus tihti liikmesriikide konkurentsiasutustele ette sõltumatuse tagatise, vahendeid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitusi, mida nad vajavad liidu konkurentsiniormide tulemuslikuks täitmise tagamiseks. See vähendab nende võimet kohaldada tulemuslikult ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 ning liikmesriigi konkurentsioigust paralleelselt ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102. Näiteks puuduvad paljudel liikmesriikide konkurentsiasutustel liikmesriigi õiguse kohased tulemuslikud vahendid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise kohta tõendite kogumiseks või seadust rikkunud ettevõtjate trahvimiseks või **neil napib inimesi ja rahalisi** vahendeid **või jääb puudu tegevuse sõltumatusest**, et tulemuslikult kohaldada ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102. See võib takistada liikmesriikide konkurentsiasutustel üldse meetmeid võtmast või siis piirata nende täitemeetmete ulatust. Kuna paljudel liikmesriikide konkurentsiasutustel jääb puudu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks kohaldamiseks vajalikest sõltumatuse tagatistest, inimestest ja vahenditest ning täitmise tagamise ja trahvimise volitustest, võivad konkurentsivastases tegevuses osalevate ettevõtjate suhtes algatatud menetluste tulemused olla sõltuvalt ettevõtja tegevuse asukoha liikmesriigist väga erinevad. Nende suhtes ei pruugita kohaldada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohast täitmist või ei ole täitmine nende puhul tulemuslik. Näiteks on teatavates liikmesriikides ettevõtjatel võimalik rahatrahvi maksmisest kõrvale hoida pelgalt ettevõtte ümberkujundamise teel.
- (6) ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise ebaühtlase tagamise korral, olenemata sellest, kas neid kohaldatakse eraldiseisvalt või paralleelselt liikmesriigi konkurentsioigusega, jäävad kasutamata võimalused kõrvaldada turule sisenemise tõkkeid ja luua kogu liidus **õiglasemaid** konkurentsivõimelisi turge, kus ettevõtjad konkureerivad oma saavutustele tuginedes. See teeb kahju ettevõtjatele ja eeskätt tarbijatele nendes liikmesriikides, kus liikmesriikide konkurentsiasutustel on vähem võimalusi konkurentsiniormide tulemuslikuks täitmise tagamiseks. Ettevõtjad ei saa oma saavutustele tuginedes konkureerida, kui liikmesriigis on võimalusi konkurentsivastaste tavade tekkeks, kuna näiteks selliste tavade kohta ei ole võimalik tõendeid koguda või on ettevõtjatel võimalik rahatrahvidest kõrvale hoida. Sellest tulenevalt puudub ettevõtjatel stiimul sellistele turgudele siseneda, kasutada seal oma asutamisõigust ning tarnida seal kaupu või osutada teenuseid. Tarbijad, kes asuvad liikmesriikides, kus konkurentsiniormide täitmise tagamine on nõrgem, jäävad ilma kasust, mida toob kaasa tulemuslike konkurentsiniormide tagamise meetmete kohaldamine. ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise ebaühtlane tagamine kogu liidus olenemata sellest, kas neid artikleid kohaldatakse eraldiseisvalt või paralleelselt liikmesriigi konkurentsioigusega, moonutab seega siseturul konkurentsi ja takistab siseturu nõuetekohast toimimist.

- (7) Puudused ja piirangud liikmesriikide konkurentsiasutuste vahendites ja tagatistes nõrgestavad ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamiseks ettenähtud paralleelsete volituste süsteemi, mis on mõeldud toimima ühtse tervikuna, tuginedes Euroopa konkurentsivõrgustikus tehtavale tihedale koostööle. See süsteem sõltub konkurentsiasutuste võimalusest loota asjaolude väljaselgitamisel üksteise toele, ***et soodustada liikmesriikidevahelist koostööd ja üksteise vastastikust abistamist***. Samas ei toimi süsteem hästi seni, kuni on olemas selliseid liikmesriikide konkurentsiasutusi, kellel ei ole asjaolude väljaselgitamiseks piisavaid vahendeid. Mõnes muus olulise tähtsusega küsimuses ei ole liikmesriikide konkurentsiasutustel võimalik üksteist vastastikku abistada. Näiteks on piiriülelset tegutsevatel ettevõtjatel võimalik enamikus liikmesriikidest rahatrahvide tasumisest kõrvale hoida pelgalt seetõttu, et neil puudub seadusjärgne asu- või tegevuskoht mõnel liikmesriigi territooriumil, kus nad tegutsevad. See vähendab motivatsiooni tegutseda ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaselt. Sellest tulenev konkurentsionormide ebarahuldav täitmise tagamine moonutab konkurentsi seaduskuulekate ettevõtjate jaoks ja vähendab tarbijate usaldust siseturu vastu, eeskätt digikeskkonnas.

- (8) Selleks et tagada liidus tõeliselt ühtne konkurentsiniormide täitmise tagamine, mis annaks siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsemad võimalused ja vähendaks tarbijate jaoks ebavõrdseid tingimusi, tuleb ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning liikmesriigi konkurentsioiguse **■** paralleelsel kohaldamisel ette näha sõltumatuse *põhitagatised*, *piisavad rahalised vahendid, inimesed ja tehnoloogilised* vahendid ning *minimaalsed* täitmise tagamise ja trahvimise volitused, nii et *konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused* saaksid tõepoolest toimida tulemuslikult.
- (9) On asjakohane, et käesoleval direktiivil on kaks õiguslikku alust – ELi toimimise lepingu artiklid 103 ja 114. Seda seetõttu, et käesolev direktiiv ei käsitle üksnes ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning nende artiklitega paralleelselt liikmesriigi konkurentsioiguse **■** kohaldamist, vaid ka liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks vajalike vahendite ja tagatistega seotud puudusi ja piiranguid, sest sellised puudused ja piirangud kahjustavad nii konkurentsist kui ka siseturu nõuetekohast toimimist.

- (10) **Põhitagatiste** kehtestamine selle kindlustamiseks, et liikmesriikide konkurentsiasutused kohaldaksid ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 **ühetaoliselt ja** tulemuslikult, ei tohiks piirata liikmesriikide õigust säilitada või näha **konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele haldusasutustele** ette ulatuslikumaid sõltumatuse tagatise ja vahendeid ning üksikasjalikumaid norme **liikmesriikide konkurentsiasutuste** volituste kohta seoses täitmise tagamise ja trahvimisega. Eelkõige peaks liikmesriikidel olema võimalik anda enda liikmesriigi konkurentsiasutustele lisaks käesolevas direktiivis ette nähtud põhivolitustele lisavolitusi, et suurendada nende tegevuse tulemuslikkust, **näiteks volitusi määrata rahatrahve füüsilistele isikutele või erandina volitusi korraldada kontrolle, kui kontrollitavad sellega nõus on.**

- (11) Seevastu salajastele kartellidele leebema kohtlemise võimaldamise tingimuste valdkonnas on vaja ette näha üksikasjalikud normid. Ettevõtjad annavad salajastest kartellidest, milles nad on osalenud, teada üksnes siis, kui neile on tagatud piisav õiguskindlus, et nad on kaitstud rahatrahvide eest. Liikmesriikide leebusprogrammide vahelised olulised erinevused põhjustavad potentsiaalsete leebema kohtlemise taotlejate jaoks õiguskindlusetust. See võib vähendada nende motivatsiooni leebemat kohtlemist taotleda. Kui liikmesriikidel oleks võimalik käesoleva direktiivi kohaldamisalas rakendada või kohaldada ***selgemaid ja ühtlustatud*** leebema kohtlemise norme, ***aitaks see kaasa*** eesmärgile säilitada stiimuleid salajastest kartellidest teada anda, et muuta konkurentsiniormide täitmise tagamine liidus nii tulemuslikuks kui võimalik, ja samuti ***tagaks*** see siseturul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsed võimalused. See ei tohiks takistada liikmesriike kohaldamast leebusprogramme, mis ei hõlma mitte üksnes salajasi kartelle, vaid puudutavad ka muid ELi toimimise lepingu artikli 101 ■ ja samaväärsete ***liikmesriigi konkurentsioiguse normide*** ■ rikkumisi, ***või võtmast vastu enda nimel tegutsevatelt füüsilistelt isikutelt leebema kohtlemise taotlusi. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv mõjutada leebusprogramme, millega nähakse ette üksnes kaitse ELi toimimise lepingu artikli 101 täitmise tagamisega seotud kriminaalmenetlustes määratavate karistuste eest.***

- (12) Käesolevat direktiivi ei peaks kohaldama liikmesriikide nende õigusaktide suhtes, millega reguleeritakse kriminaalkaristuste määramist füüsilistele isikutele, kuid erandiks on normid, millega reguleeritakse leebusprogrammide ja füüsilistele isikutele määratavate karistuste koostoimet. *Samuti ei peaks direktiivi kohaldama liikmesriikide nende õigusaktide suhtes, millega sätestatakse halduskaristused füüsilistele isikutele, kes ei tegutse turul sõltumatu majandustegevuses osalejana.*
- (13) *Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 35 kohaselt võivad liikmesriigid anda ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamise ülesande üksnes haldusasutusele, nagu seda on tehtud enamikus jurisdiktsioonides, või nad võivad selle ülesande usaldada nii kohtu- kui ka haldusasutusele. Viimasel juhul on haldusasutus vähemalt peamiselt vastutav uurimise läbiviimise eest, samas kui liikmesriigi kohtuasutusele antakse tavajuhul volitus võtta vastu rahatrahvide määramise otsuseid ja neil võib olla volitus teha ka muid otsuseid, näiteks tuvastada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumisi.*

- (14) Liikmesriikide konkurentsiasutustele **käesoleva direktiiviga** antud volituste, **sealhulgas uurimisvolituste** teostamise suhtes peaksid kehtima sobivad tagatised, mis peaksid vastama vähemalt **liidu** õiguse üldpõhimõtetele ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartale **kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, eelkõige menetlustes, millega võib kaasneda karistuste määramine**. Need menetluslikud tagatised peaksid hõlmama õigust heale haldusele ja ettevõtjate õigust teostada oma kaitseõigusi, mille oluline osa on õigus olla ära kuulatud. Eelkõige peaksid liikmesriikide konkurentsiasutused teavitama uurimisaluseid isikuid nende vastu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 alusel esitatud esialgsetest etteheidetest protokollis või mõne muu toiminguga ning seda tuleks teha enne, kui liikmesriikide konkurentsiasutused teevad rikkumise tuvastamise otsuse, kusjuures menetlusosalisel peaks olema võimalus täielikult esitada oma seisukohad tehtud etteheidete suhtes enne sellise otsuse tegemist. Menetlusosalisel, kellele on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 väidetava rikkumisega seoses tehtud teatavaks esialgsed etteheited, peaks olema õigus tutvuda liikmesriigi konkurentsiasutuses konkurentsiasja toimikuga, et tal oleks võimalik oma kaitseõigusi tulemuslikult teostada.

Toimikuga tutvumise õiguse puhul tuleks arvesse võtta ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi ning see ei peaks laienema liikmesriigi konkurentsiasutuste ja komisjoni käsutuses olevale konfidentsiaalsele teabele, ettevõtjate sisedokumentidele ja nendevahelisele kirjavahetusele. Lisaks peaks liikmesriikide konkurentsiasutuste otsuste, **eelkõige ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise tuvastamist ning parandusmeetmete ja rahatrahvide määramist käsitlevate otsuste** puhul olema adressaatidel Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Sellised ■ otsused peaksid olema põhjendatud, et otsuse adressaatidel oleks võimalik saada teada otsuse tegemise põhjused ja teostada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. **Lisaks peaksid liikmesriigid tagama seoses õigusega heale haldusele, et ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel järgivad liikmesriikide konkurentsiasutused menetluste läbiviimisel mõistlikku ajakava, võttes arvesse iga juhtumi eripära.** Need menetluslikud tagatised peaksid looma tasakaalu ettevõtjate põhiõiguste järgimise kohustuse ning ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemusliku täitmise tagamise vahel.

- (15) **Teabe vahetamine liikmesriikide konkurentsiasutuste vahel ning sellise teabe kasutamine ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamise tõendamiseks peaks toimuma kooskõlas määruse (EÜ) nr 1/2003 artikliga 12.**

- (16) ***Konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele haldusasutustele*** volituste andmine ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 erapooletuks kohaldamiseks liidu konkurentsiniormide tulemusliku täitmise tagamise ühistes huvides on oluline osa nende normide tulemuslikust ja ühetaolisest kohaldamisest.
- (17) ***Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste tegevuslikku*** sõltumatust tuleks tugevdada, et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslik ja ühetaoline kohaldamine. Seetõttu tuleks liikmesriigi õiguses näha ette selgesõnalised õigusnormid, millega tagatakse, et ***konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused*** on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel kaitstud välise sekkumise ja poliitilise surve eest, mis võiks kahjustada nende menetletavate küsimuste sõltumatut hindamist. Sel eesmärgil tuleks ***liikmesriigi õiguses*** eelnevalt sätestada ***alus nende isikute ametist vabastamiseks, kes täidavad*** käesoleva direktiivi ***artiklites 10, 11, 12, 13 ja 16 osutatud volitusi konkurentsiküsimustes pädevates riiklikes haldusasutuses***, et kõrvaldada kõik põhjendatud kahtlused ***nende*** erapooletuse ning välistest teguritest sõltumatuse suhtes. ***Samuti tuleks liikmesriigi õiguses eelnevalt sätestada selged ja läbipaistvad reeglid ja menetlused nende isikute valimiseks, palkamiseks ja ametisse nimetamiseks. Lisaks ei tohiks selleks, et tagada konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste erapooletus, rahastada neid otseselt rahatrahvidest, mida nad määravad*** ELi toimimise lepingu ***artiklite 101 ja 102 rikkumise eest***.

- (18) Selleks et tagada *konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste tegevuslik sõltumatus*, peaksid nende *juhid*, töötajad *ning isikud, kes teevad otsuseid*, tegutsema ausalt ning hoiduma igasugusest tegevusest, mis ei ole nende ametikohustustega kokkusobiv. *Selleks et* mitte ohtu seada *juhtide*, töötajate *ning isikute, kes teevad otsuseid, läbi viidavat* sõltumatut hindamist, *peaksid nad hoiduma* nii oma teenistus- *või* ametiajal kui ka mõistliku aja jooksul pärast seda *igasugusest sellisest nende ametiülesannetega kokkusobimatust tegevusest, olgu see tasustatud või mitte* ■ .
- (19) *See tähendab*, et oma teenistus- *või* ametiajal peaks *töötajatel ja isikutel, kes teevad otsuseid, puuduma võimalus tegeleda ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamise menetlustega, millega nad on seotud või mis puudutavad otseselt ettevõtjaid või ettevõtjate ühendusi, kes on olnud nende tööandjad või kellega nad on olnud muul tööalasel moel seotud, kui see võib ohtu seada nende sõltumatuse konkreetses asjas. Samuti ei tohiks töötajatel ja isikutel, kes teevad otsuseid, ning nende lähisugulastel olla huvisid ettevõtetes või organisatsioonides, mille suhtes kohaldatakse ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaseid menetlusi, milles nad ise osalevad*, kui see võib ohtu seada nende ■ sõltumatuse *konkreetses asjas. Selliste isikute erapooletuse võimaliku kahjustamise hindamisel tuleks igas konkreetses asjas arvesse võtta isiku huvide laadi ja ulatust ning seotuse või kaasatuse taset. Kui see on vajalik uurimise ja otsustusprotsessi erapooletuse tagamiseks, on nõutav, et asjaomane isik taandab end konkreetse asja menetlemisest.*

- (20) *See tähendab samuti, et kui töötaja või isik, kes teeb otsuseid, lahkub konkurentsiküsimustes pädevast riiklikust haldusasutusest ja asub uuele töökohale, mis on seotud selliste ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamise menetlustega, millega ta oma teenistus- või ametiajal on juba tegelenud, ei tohiks ta mõistliku aja jooksul pärast lahkumist oma uuel töökohal samade juhtumitega tegeleda. Selle perioodi kestuse kindlaksmääramisel võidakse arvesse võtta asjaomaste isikute uue töökoha laadi ning seotuse taset ja vastutust samas menetluses oma teenistus- või ametiajal konkurentsiküsimustes pädevas riiklikus haldusasutuses.*
- (21) *Iga konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus peaks avaldama käitumisjuhendi, mis hõlmaks huvide konflikte käsitlevaid reegleid, ilma et see mõjutaks liikmesriigi rangemate õigusnormide kohaldamist.*

- (22) ***Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste tegevuslik*** sõltumatus ei peaks välistama liikmesriigigi õiguses sätestatud kohtulikku läbivaatamist või parlamentaarset järelevalvet. Ka aruandekohustus aitab kaasa ***konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste*** tegevuse usaldusväärsuse ja legitiimsuse tagamisele. Proportsionaalsete aruandlusnõuete sekka kuulub nõue, et ***konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused*** esitavad valitsus- või parlamendiorganile oma tegevuse kohta korrapäraselt aruandeid. ***Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste*** kulutuste suhtes võidakse samuti teostada kontrolli või järelevalvet, tingimusel et see ei kahjusta nende sõltumatust.

- (23) ***Konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel*** peaks olema võimalik seada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamiseks vajalikud menetlused tähtsuse järjekorda, et kasutada tulemuslikult oma vahendeid ning keskenduda siseturul konkurentsi moonutava konkurentsivastase käitumise ärahoidmisele ja lõpetamisele. Sel eesmärgil peaks neil olema õigus kaebusi tagasi lükata põhjendusel, et need ei ole esmatähtsad, ***välja arvatud nende avaliku sektori asutuste esitatud kaebuste puhul, kes jagavad asjakohastel juhtudel konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutustega ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning liikmesriigi konkurentsioiguse täitmise tagamise pädevust.*** See ei tohiks mõjutada ***konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste*** õigust lükata kaebusi tagasi muudel põhjustel, nagu pädevuse puudumine, või otsustada, et neil ei ole põhjust meetmeid võtta. ***Ametlikult esitatud kaebuste puhul peab tagasilükkamise suhtes olema võimalik kohaldada liikmesriigi õiguse kohaseid tõhusaid õiguskaitsevahendeid. Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste õigus*** viia konkurentsionormide täitmise tagamiseks menetlusi läbi tähtsuse järjekorras ei mõjuta liikmesriigi valitsusasutuste õigust anda konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele ***haldusasutustele*** suunavaid ***üldjuhiseid*** või prioriteetsussuuniseid, mis ei ole seotud ***majandusharus toimuva uurimise*** või konkreetse asjas toimuva menetlusega ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamiseks.

- (24) *Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema piisavalt kvalifitseeritud töötajad, kes on võimelised juriidilisi ja majanduslikke hindamisi asjatundlikult läbi viima, ning vahendeid, nagu rahalised vahendid, tehnilised ja tehnoloogilised oskusteadmised ja seadmed, sealhulgas asjakohased infotehnoloogiavahendid, et tagada nende võime oma ülesandeid ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel tulemuslikult täita. Kui liikmesriikide konkurentsiasutuste kohustusi ja volitusi liikmesriigi õigusnormide alusel laiendatakse, peaksid liikmesriigid tagama, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleks nende ülesannete tulemuslikuks täitmiseks piisavalt inimesi ja vahendeid.*
- (25) *Ilma et see piiraks liikmesriigi eelarvereeeglite ja -menetluste kohaldamist, tuleks liikmesriikide konkurentsiasutuste sõltumatuse suurendamiseks võimaldada neil oma ülesannete täitmiseks eraldatud eelarvevahendite kasutamise üle iseseisvalt otsustada.*
- (26) *Konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele haldusasutustele nende ülesannete täitmiseks vajalike vahendite tagamiseks võidakse kaaluda erinevaid rahastamisviise, näiteks rahastamist muudest allikatest kui riigi eelarve.*
- (27) *Selleks et tagada käesoleva direktiivi rakendamise tulemuslik seire, peaksid liikmesriigid tagama, et konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused esitavad oma tegevuse ja vahendite kohta valitsus- või parlamendiorganile perioodiliselt aruandeid. Nendes aruannetes tuleks esitada teave otsuseid tegeva organi liikmete ametisse nimetamise ja ametist vabastamise kohta, asjaomasel aastal eraldatud inimeste arvu ja vahendite suuruse kohta ning selle kohta, kuidas inimeste arv või vahendite suurus on eelnevate aastatega võrreldes muutunud. Sellised aruanded tuleks teha üldsusele kättesaadavaks.*

- (28) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peavad olema vähemalt minimaalsed uurimis- ja otsustusvolitused selleks, et neil oleks võimalik ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmist tulemuslikult tagada.
- (29) ***Konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel peaksid olema tulemuslikud uurimisvolitused, et tuvastada mis tahes menetlusetapis kõik kokkulepped, otsused ja igasugune kooskõlastatud tegevus, mis on keelatud ELi toimimise lepingu artikliga 101, või turgu valitseva seisundi kuritarvitused, mis on keelatud ELi toimimise lepingu artikliga 102. Konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel peaks olema võimalik rakendada neid volitusi ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega seoses uurimisaluste ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste ning teiste turuosaliste suhtes, kellel võib olla uurimise jaoks asjakohast teavet. Selliste tõhusate uurimisvolituste andmine kõigile konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele haldusasutustele peaks tagama, et neil on võimalik üksteist tõhusalt abistada, kui neil palutakse mõne teise liikmesriigi konkurentsiasutuse nimel või huvides viia oma territooriumil läbi kontrollid või teha asjaolude väljaselgitamiseks muid toiminguid, tuginedes määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklile 22.***

- (30) Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste uurimisvolitused peaksid olema piisavad, et neil oleks võimalik tulla konkurentsiniormide täitmise tagamisel toime digikeskkonnaga seotud probleemidega ning et liikmesriigi konkurentsistustustel oleks võimalik saada kogu teave ettevõtja või ettevõtjate ühenduse kohta, kelle suhtes uurimistoimingut kohaldatakse, sealhulgas kohtuekspertiisialane teave, digitaalsel kujul, olenemata sellest, millisele andmekandjale teave on salvestatud, milleks võib olla näiteks sülearvuti, mobiiltelefon, muu mobiilseade **või pilv**.
- (31) Konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel peaks **olema võimalik läbi viia kõiki vajalikke kontrole ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste ruumides, kui nad kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga suudavad tõendada, et neil on põhjendatud kahtlusi, et rikutud on ELi toimimise lepingu artiklit 101 või 102. Käesoleva direktiiviga ei tohiks takistada liikmesriike nõudmast, et selliste kontrollide läbiviimiseks tuleb eelnevalt saada luba liikmesriigi kohtuasutuselt.**

- (32) Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste tegevuse tulemuslikkuse tagamiseks peaks nende õigus teha kontrolle võimaldama neil pääseda ligi teabele, mis on kättesaadav ettevõtjale, ettevõtjate ühendusele või kontrollitavale isikule ning mis on seotud uurimisaluse ettevõtja või ettevõtjate ühendusega. *See peaks hõlmama tingimata ka õigust otsida dokumente, toimikuid ja seadmetele salvestatud andmeid, mida ei ole eelnevalt täpselt kindlaks määratud. Sellise õigusega oleks võimatu omandada uurimise jaoks vajalikku teavet, kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused võtavad takistava hoiaku või keelduvad koostööst. Õigus vaadata läbi raamatupidamis- ja muid dokumente peaks hõlmama igasuguseid teabevahetuse vorme, sealhulgas elektroonilisi sõnumeid, olenemata sellest, kas need näivad olevat lugemata või kas need on kustutatud.*
- (33) Kontrollide tarbetu pikenemise minimeerimiseks peaks konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel olema õigus teha ka edaspidi uurimisaluse ettevõtja või ettevõtjate ühenduse puhul läbiotsimisi ning teha valik nende tegevust puudutavate raamatupidamis- ja muude dokumentide koopiatest ja väljavõtetest konkurentsiasutuse ruumides või muudes selleks ettenähtud ruumides. *Selliste läbiotsimiste käigus tuleks järjepidevalt tagada ettevõtjate kaitseõiguste austamine.*

- (34) Kogemused näitavad, et ettevõtja äridokumente võidakse hoida juhtorgani liikmete, *juhatajate või muude ettevõtja või ettevõtjate ühenduse heaks töötavate isikute kodudes, eelkõige* järjest paindlikuma töökorralduse tõttu. Kontrollide tulemuslikkuse tagamiseks peaks konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel olema õigus siseneda mis tahes ruumidesse, sealhulgas kodudesse, *kui nad suudavad tõendada* põhjendatud kahtlust, et *nendes ruumides hoitakse* äridokumente, mis võivad olla asjakohased ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 **rikkumise** tõendamiseks. Selle õiguse teostamiseks peaks *konkurentsiküsimustes pädeval riiklikul haldusasutusel olema* eelnevalt vastav luba liikmesriigi kohtuasutuselt, *mis võib teatavate liikmesriikide õigussüsteemis hõlmata ka prokuröri*. See ei tohiks takistada liikmesriikidel anda *äärmiselt pakilistel juhtudel* liikmesriigi kohtuasutuse ülesandeid konkurentsiküsimustes pädevatele riiklikele haldusasutustele *või lubada viia kontrollitavate nõusolekul selliseid kontrolle läbi erandkorras. Konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused võivad usaldada selliste kontrollide läbiviimise politseile või samaväärsele õiguskaitseasutusele, eeldusel et kontrolli läbiviimise juures on esindatud ka konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus. See ei tohiks mõjutada konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse õigust kontrolli ise läbi viia ning saada politseilt või samaväärselt õiguskaitseasutuselt vajalikku abi, sealhulgas ettevaatusabinõuna, et ületada kontrollitava ettevõtja võimalikku vastuseisu.*

- (35) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaksid olema tõhusad volitused, et nõuda *ettevõtjalt või ettevõtjate ühendustelt* teavet, *mida on vaja ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumiste tuvastamiseks. Seda eesmärki silmas pidades peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik nõuda sellise teabe avaldamist, mis võiks neil lasta uurida ka võimalikke rikkumisi.* See peaks hõlmama õigust nõuda *mis tahes digitaalsel kujul salvestatud teavet, sealhulgas e-kirju ja kiirsõnumeid*, olenemata salvestatud teabe kandjast, *milleks võib muu hulgas olla pilv või server*, tingimusel et teave on teabenõude adressaadiks *olevale ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele* kättesaadav. *Selle õiguse kasutamisega ei tohiks tekitada ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele uurimise vajadustega ebaproportsionaalseid kohustusi. Näiteks ei tohiks ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele põhjustada ülemääraseid kulusid ega nõuda neilt liigsete jõupingutuste tegemist. Kuigi teabe nõudmise õigus on rikkumiste avastamise seisukohast ülioluline, peaksid sellised nõuded olema proportsionaalsed. Nõuete eesmärk ei tohiks olla kohustada ettevõtjat või ettevõtjate ühendust tunnistama, et nad on rikkumise toime pannud, sest selle tõendamise ülesanne lasub liikmesriigi konkurentsiasutusel. See ei tohiks mõjutada ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste kohustust vastata faktiküsimustele ja esitada dokumente. Samuti peaksid liikmesriigi konkurentsiasutusel olema tõhusad vahendid nõuda igalt muult füüsiliselt või juriidiliselt isikult sellise teabe esitamist, mis võib olla oluline ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise jaoks. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada selliste teabenõuete kohta menetlusnormid, milles võib muu hulgas käsitleda nende õiguslikku vormi, eeldusel et need normid võimaldavad selle vahendi tõhusat kasutamist. Samuti näitavad kogemused, et teave, mis on esitatud vabatahtlikult vastusena mittekohustuslikele teabenõuetele, võib olla väärtuslik teabeallikas konkurentsiniormide täitmise teabepõhist ja tulemuslikku tagamist silmas pidades. Ka võib teabe omaalgatuslik esitamine kolmandate isikute, näiteks samal turul tegutsevate konkurentide, klientide ja tarbijate poolt aidata kaasa konkurentsiniormide täitmise tulemuslikule tagamisele ning liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid sellist teavitamist soodustama.*

- (36) *Kogemused näitavad, et õigus menetlusosalisi küsitleda on kasulik vahend selleks, et koguda tõendeid ja aidata konkurentsiasutustel hinnata juba kogutud tõendite väärtust. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaksid olema tulemuslikud vahendid, et kutsuda küsitlusele ettevõtja või ettevõtjate ühenduse või muu juriidilise isiku mis tahes esindaja või mis tahes füüsiline isik, kel võib olla ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise seisukohalt olulist teavet. Liikmesriikidel peaks olema võimalik sätestada küsitlusi käsitlevad normid, eeldusel et need normid võimaldavad selle vahendi tulemuslikku kasutamist.*

- (37) *On hädavajalik, et liikmesriikide konkurentsiasutused saavad nõuda, et ettevõtjad ja ettevõtjate ühendused lõpetaksid ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise ja seda ka siis, kui rikkumine jätkub pärast seda, kui liikmesriigi konkurentsiasutus on ametlikult alustanud menetlust. Lisaks peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema turul konkurentsi taastamiseks tõhusad vahendid, mis võimaldavad neil ette näha struktuurilisi või tegevusega seotud parandusmeetmeid, mis on toimepandud õigusrikkumisega proportsionaalsed ja vajalikud rikkumise lõpetamiseks. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peaksid liikmesriikide konkurentsiasutused kahe võrdselt tulemusliku parandusmeetme vahel valimisel eelistama vahendit, mis on ettevõtja jaoks vähem koormav. Struktuurilised parandusmeetmed, näiteks kohustus likvideerida osalus konkureerivas ühingus või loovutada äriüksus, mõjutavad ettevõtja vara ning seega võib eeldada, et need on ettevõtja jaoks koormavamad kui tegevusega seotud parandusmeetmed. See ei tohiks siiski takistada liikmesriikide konkurentsiasutustel leida, et konkreetse õigusrikkumise asjaolud õigustavad struktuurilise parandusmeetme määramist, kuna see oleks rikkumise lõpetamiseks tulemuslikum kui tegevusega seotud parandusmeede.*

(38) *Ajutised meetmed võivad olla oluline vahend tagamaks, et uurimise ajal ei kahjustaks uuritav õigusrikkumine tõsiselt ega pöördumatult konkurentsi. Kõnealune vahend on tähtis selliste turusuundumuste ärahoidmiseks, mida võib olla menetluse lõpus liikmesriigi konkurentsiasutuse otsusega väga raske tagasi pöörata. Seepärast peaks liikmesriigi konkurentsiasutusel olema õigus määrata otsusega ajutisi meetmeid. Seda õigust peaks saama kasutada vähemalt siis, kui liikmesriigi konkurentsiasutus on prima facie tuvastanud ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise ja kui konkurentsi võidakse tõsiselt ja pöördumatult kahjustada. Liikmesriikidel on õigus anda liikmesriikide konkurentsiasutustele ulatuslikumaid volitusi ajutiste meetmete määramiseks. Ajutiste meetmete määramise otsus peaks kehtima ainult kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul: kuni liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluse lõpetamiseni või kindlaksmääratud tähtajani, mida võib vajalikul ja asjakohasel juhul pikendada. Liikmesriigid peaksid tagama, et selliste meetmete õiguspärasust ja sealhulgas ka proportsionaalsust saab läbi vaadata kiirendatud vaidemenetluses või mõnes muus menetluses, mis hõlmab ka kiirendatud kohtulikku kontrolli. Lisaks peaksid liikmesriigid looma vajalikud tingimused selleks, et liikmesriikide konkurentsiasutused saaksid ajutisi meetmeid ka tegelikult kasutada. Eriti on vaja võimaldada kõikidel konkurentsiasutustel tegeleda suundumustega kiiresti muutuvatel turgudel ning seetõttu arutada ajutiste meetmete kasutamist Euroopa konkurentsivõrgustiku raames ja võtta seda kogemust arvesse mis tahes asjakohase mittesiduva meetme puhul või käesoleva direktiivi edaspidisel läbivaatamisel.*

- (39) Kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused teevad liikmesriigi konkurentsiasutusele sellise menetluse käigus, mille tulemusel võidakse teatav kokkulepe või tegevus keelustada, ettepaneku võtta endale kohustusi, mis konkurentsiasutuse tuvastatud probleemid lahendaks, peaks liikmesriigi konkurentsiasutusel olema võimalik teha otsuseid, millega muudetakse sellised kohustused asjaomaste ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste suhtes siduvaks ja täitmisele pööratavaks. Kohustuse kohta tehtud otsus ***ei ole põhimõtteliselt asjakohane salajaste kartellide korral, sest nende puhul peaks liikmesriigi konkurentsiasutus määrama rahatrahvi. Kohustuse kohta tehtud otsuses*** tuleks sedastada, et liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt meetmete võtmiseks on alus ära langenud ning kinnitamist ei ole leidnud, kas tegemist on ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumisega või mitte. ***Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema kaalutusõigus selliste kohustuste võtmisega nõustuda või mitte.*** Kohustuse kohta tehtud otsus ei piira konkurentsiasutuste ja liikmesriikide kohtute õigust leida, et tegemist on õigusrikkumisega ja teha otsus konkreetsetes asjas. ***Konkurentsiasutuste jaoks on osutunud kasulikuks ka omada tõhusaid vahendeid, et jälgida, kuidas ettevõtjad või ettevõtjate ühendused oma kohustusi täidavad, ning et määrata kohustuste täitmata jätmise eest tõhusal viisil karistusi. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaksid olema tõhusad vahendid menetluse uuesti alustamiseks, kui on toimunud oluline muutus kohustuste kohta tehtud otsuse aluseks olnud mis tahes asjaoludes või kui ettevõtja või ettevõtjate ühenduse tegevus on vastuolus tema kohustustega või kui kohustuste kohta tehtud otsus põhines menetlusosaliste esitatud mittetäielikul, ebaõigel või eksitaval teabel.***

- (40) Selleks et tagada ELi toimimise lepingu artikkelite 101 ja 102 tulemuslik ja ühetaoline täitmise tagamine, peaks konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel olema õigus määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele ELi toimimise lepingu artikkelite 101 ja 102 rikkumise eest tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid rahatrahve ***kas oma menetluses, eeskätt haldusmenetluses, eeldusel, et selline menetlus võimaldab liikmesriigi tasandil tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid rahatrahve määrata vahetult, või*** taotleda selliste rahatrahvide määramist muus kohtumenetluses kui kriminaalmenetlus. See ei mõjuta liikmesriikide õigusakte, milles sätestatakse ***ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele*** ELi lepingu artikkelite 101 ja 102 rikkumise eest kriminaalmenetluses kohtulike karistuste määramine, ***kui rikkumine kujutab endast liikmesriigi õiguse kohaselt kuritegu ning eeldusel, et see ei mõjuta ELi toimimise lepingu artikkelite 101 ja 102 tulemuslikku ja ühetaolist täitmise tagamist.***

- (41) Tagamaks, et ettevõtjatel ja ettevõtjate ühendustel oleks stiimul alluda liikmesriikide konkurentsiasutuste **uurimistoimingutele** ja täita uurimise käigus tehtavaid otsuseid, peaks konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel olema võimalik määrata **artiklites 6, 8, 9, 10, 11 ja 12 osutatud toimingutele allumatuse ja otsuste täitmata** jätmise eest tõhusaid rahatrahve ise **oma** menetluste raames või taotleda rahatrahvide määramist muus kohtumenetluses kui kriminaalmenetlus. See ei mõjuta liikmesriikide õigusakte, millega nähakse ette selliste rahatrahvide määramine **ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele** kohtute poolt kriminaalmenetluses. ■
- (42) **Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaselt tuleks konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse menetluses rahatrahvid määrata või taotleda rahatrahvide määramist muus kohtumenetluses kui kriminaalmenetlus, kui rikkumine on toime pandud tahtlikult või hooletusest. Tahtlikkuse ja hooletuse mõisteid tuleks tõlgendada kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise küsimuses, mitte lähtudes tahtlikkuse ja hooletuse mõistetest kriminaaluurimisasutuste toimetatavas kriminaalmenetluses. See ei mõjuta liikmesriikide õigusakte, mille kohaselt tugineb rikkumise tuvastamine mittesüülise vastutuse kriteeriumile, eeldusel et see on kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga. Käesolev direktiiv ei mõjuta tõendamisstandardit käsitlevaid liikmesriigi õigusnorme** **ega** liikmesriikide konkurentsiasutuste kohustusi teha kindlaks juhtumi asjaolud, tingimusel et need normid ja kohustused on kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtetega. ■

- (43) *Rahatrahvide suurus tuleks kindlaks määrata proportsionaalse osana asjaomaste ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste üleilmsest kogukäibest.*
- (44) *Tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutuste käsutuses oleks tõhus vahend, et reageerida artiklites 6, 8, 9, 10, 11 ja 12 osutatud toimingutele allumatusele ja otsuste jätkuvale täitmata jätmisele ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste poolt, on oluliseks vahendiks sunniraha. Sunniraha ei tohiks kohaldada siis, kui tuvastatakse minevikus toimepandud rikkumisi. Sunniraha rakendamise õigus ei mõjuta liikmesriikide konkurentsiasutuste õigust karistada artikli 13 lõikes 2 osutatud toimingutele allumatuse eest. Sunniraha suurus tuleks kindlaks määrata proportsionaalse osana asjaomaste ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste keskmisest päevasest üleilmsest kogukäibest.*
- (45) *Rahatrahvi määramise ja sunniraha rakendamise puhul peaks mõiste „otsus“ hõlmama igasuguseid meetmeid, mis toovad kaasa siduva õigusliku tagajärje ning mis suudavad mõjutada adressaadi huve, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus olukorras.*

- (46) Selleks et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslik ja ühetaoline kohaldamine, tuleks ELi toimimise lepingu artiklites 101 ja 102 kasutatud mõistet „ettevõtja“ kohaldada kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, mille kohaselt on ettevõtja majandusüksus, isegi kui see koosneb mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust. Sellele vastavalt peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik kohaldada ettevõtja mõistet, et teha kindlaks vastutav emaettevõtja ja määrata talle rahatrahv tütarettevõtja tegevuse eest, kui emaettevõtja ja tütarettevõtja moodustavad ühe majandusüksuse. Selleks et hoida ära olukordi, kus ettevõtjad hoiavad kõrvale ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määratavast rahatrahvist, tehes õiguslikke või organisatsioonilisi muudatusi, peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik tuvastada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest vastutava ettevõtja õigusjärglane või tema majandustegevuse jätkaja ning määrata talle sellise rikkumise eest rahatrahv, lähtudes Euroopa Liidu Kohtu praktikast.

- (47) Tagamaks, et ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise eest määratud rahatrahvid kajastavad rikkumise majanduslikku olulisust, peaks liikmesriikide konkurentsiasutused võtma arvesse rikkumise raskusastet. Samuti peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik määrata rahatrahve, mis on proportsionaalsed rikkumise kestusega. Neid tegureid tuleks hinnata kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu *asjakohase praktikaga ning viisil, mis tagab rahatrahvide hoiatava mõju. Mis tahes laadi rikkumise raskusastet tuleks hinnata iga juhtumi puhul eraldi*, võttes arvesse juhtumi kõiki asjaolusid **■**. *Teguriteks, mida võidakse arvesse võtta, on muu hulgas rikkumise laad, kõikide asjassepuutuvate ettevõtjate kogu turuosa, rikkumise geograafiline ulatus, asjaolu, kas rikkumine on lõpule viidud või mitte, ettevõtja nende kaupade ja teenuste müügiväärtus, millega rikkumine on otse või kaudselt seotud, ning asjassepuutuva ettevõtja suurus ja turujõud*. Kui sama rikkuja on rikkumisi toime pannud korduvalt, näitab see tema kalduvust selliseid rikkumisi toime panna ja on **■** sellest tulenevalt väga kindlaks märgiks, et karistust on vaja hoiatava mõju saavutamiseks suurendada. *Vastavalt sellele peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalus suurendada rahatrahvi, mis määratakse ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele, kui komisjon või liikmesriigi konkurentsiasutus on eelnevalt teinud otsuse, mille kohaselt on see ettevõtja või ettevõtjate ühendus rikkunud ELi toimimise lepingu artiklit 101 või 102 ning et nimetatud ettevõtja või ettevõtjate ühendus jätkab sama rikkumist või paneb toime sarnase rikkumise. Direktiivi 2014/104/EL kohaselt peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalus võtta arvesse mis tahes hüvitist, mis on makstud konsensusliku kokkuleppe tulemusel. Lisaks sellele peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema erandjuhtudel võimalus võtta arvesse asjassepuutuva ettevõtja majanduslikku elujõulisust.*

- (48) Kogemused näitavad, et ettevõtjate ühendused osalevad järjepidevalt konkurentsireeglite rikkumises, ning liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks seega olema võimalik selliseid ühendusi tõhusalt trahvida. Kui ettevõtjate ühenduse vastu seoses ühenduse liikmete tegevusega algatatud menetluse käigus hinnatakse rahatrahvi suuruse määramisel rikkumise raskusastet, peaks olema **võimalik võtta arvesse** ühenduse liikmeks olevate ettevõtjate selliste kaupade ja teenuste müügi summat, millega rikkumine on otseselt või kaudselt seotud. **Kui rahatrahvi ei määrata üksnes ühendusele, vaid ka selle liikmetele, ei tohiks ühendusele määratava rahatrahvi suuruse arvutamisel arvesse võtta nende liikmete käivet, kellele rahatrahv määratakse.** Ettevõtjate ühendustele nende toimepandud rikkumiste eest määratud rahatrahvide tulemusliku sissenõudmise tagamiseks on vaja sätestada tingimused, mille **puhul on liikmesriikide konkurentsiasutustel õigus** nõuda rahatrahvi tasumist ühenduse liikmetelt, kui ühendus on maksejõuetu. Sel puhul peaks liikmesriigi konkurentsiasutus arvesse võtma ühendusse kuuluvate ettevõtjate suhtelist suurust ning eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate olukorda. Rahatrahvi tasumine ühe või mitme ühendusse kuuluva liikme poolt ei piira selliste liikmesriigi õigusnormide kohaldamist, milles nähakse ette makstud summa sissenõudmine teistelt ühenduse liikmetelt.

- (49) Rahatrahvide hoiatav mõju on liidu piires väga erinev ja mõnes liikmesriigis on määratavate rahatrahvide maksimumsumma väga väike. Selleks et liikmesriikide konkurentsiasutused saaksid määrata *hoiatavaid* rahatrahve, peaks *iga ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest võimaliku määratava* rahatrahvi määr olema vähemalt 10 % asjaomase ettevõtja üleilmsest kogukäibest. See ei tohiks takistada liikmesriike säilitamast või kehtestamast määratava rahatrahvi kõrgemat ülemmäära.
- (50) Leebusprogrammid on põhiline vahend salajaste kartellide avastamiseks ja need aitavad tõhusalt kaasa kõige raskemate konkurentsioiguse rikkumiste eest vastutusele võtmisele ja karistuste määramisele. Siiski on liikmesriikide kohaldatavates leebusprogrammides praegu suuri erinevusi. Need erinevused põhjustavad rikkumise toime pannud ettevõtjatele õiguskindlusetust seoses tingimustega, mille alusel neil on võimalik taotleda leebemat kohtlemist ning samuti kindlusetust neile asjaomas(t)e leebusprogrammi(de) alusel antava kaitse seisundi osas. Niisugune õiguskindlusetus võib vähendada ettevõtjate soovi taotleda leebemat kohtlemist. See võib omakorda muuta konkurentsionormide täitmise tagamise liidus vähem tulemuslikuks, kuna avastatakse vähem salajasi kartelle.

- (51) Erinevused liikmesriikide tasandil kohaldatavates leebusprogrammides ohustavad ka võrdsete võimaluste tagamist siseturul tegutsevatele ettevõtjatele. Seetõttu on asjakohane suurendada õiguskindlust *siseturul tegutsevate ettevõtjate jaoks ning suurendada leebusprogrammide atraktiivsust kogu liidus*, andes *kõnealuste erinevuste vähendamiseks liikmesriikide konkurentsiasutustele võimaluse pakkuda kaitset rahatrahvide vastu, vähendada rahatrahve ning võtta vastu lihtsustatud taotlusi samadel tingimustel. Tulevikus võib vajalikuks osutuda, et Euroopa konkurentsivõrgustik teeks leebusprogrammide ühtlustamiseks täiendavaid jõupingutusi.*
- (52) Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema võimalik pakkuda ettevõtjatele kaitset rahatrahvide vastu või rahatrahve vähendada, kui täidetud on teatavad tingimused. *Nendel ettevõtjate ühendustel, kes tegelevad majandustegevusega iseenda nimel, peaks olema võimalus saada kaitset rahatrahvide vastu ja rahatrahvide vähendamist, juhul kui nad osalevad väidetavas kartellis iseenda ja mitte oma liikmete nimel.*
- (53) *Selleks et kartelli käsitada salajase kartellina, ei pea kõik selle tegevuse asjaolud olema salajased. Kartelli võib käsitada salajase kartellina eeskätt siis, kui üldsusele, klientidele või tarnijatele ei ole teada kartelli asjaolud, mis raskendab selle tegevuse kogu ulatuse tuvastamist.*

- (54) *Leebema kohtlemise saamiseks peaks taotleja lõpetama oma osalemise väidetavas salajases kartellis, välja arvatud juhtudel, kui liikmesriigi konkurentsiasutus leiab, et taotleja jätkuv osalemine on mõistlikult vajalik kõnealuse konkurentsiasutuse uurimise terviklikkuse säilitamiseks, näiteks tagamaks, et kartelli teised väidetavad osalised ei avasta, et liikmesriigi konkurentsiasutus sai väidetavast kartellist teadlikuks, enne kui ta on teinud uurimistoiminguid, nagu etteteatamata kontrollid.*
- (55) *Leebema kohtlemise saamiseks peaks taotleja tegema liikmesriigi konkurentsiasutusega tõelist, täielikku, pidevat ja viivituseeta koostööd. See tähendab muu hulgas seda, et liikmesriigi konkurentsiasutusele taotluse esitamist kaaludes ei tohiks taotleja hävitada, võltsida ega varjata tõendeid väidetava salajase kartelli kohta. Kui ettevõtja kaalub taotluse esitamist, esineb oht, et selle juhtorgani liikmed, juhatajad või muud töötajad võivad hävitada tõendeid, et varjata oma osalemist kartellis, kuid tõendeid võidakse hävitada ka teistel põhjustel. Liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid seetõttu arvesse võtma konkreetseid asjaolusid, mis põhjustasid tõendite hävitamist, ning sellise hävitamise tähtsust, kui nad kaaluvad, kas tõendite hävitamine seab kahtluse alla taotleja soovi teha tõelist koostööd.*

- (56) *Selleks et täita tõelise, täieliku, pideva ja viivitusega koostöö tingimust liikmesriigi konkurentsiasutusele taotluse esitamise kaalumisel, ei tohiks taotleja olla avaldanud oma kavandatava taotluse esitamise asjaolu ega mis tahes sisu, välja arvatud teistele liikmesriikide konkurentsiasutustele, komisjonile või kolmandate riikide konkurentsiasutustele. See ei takista taotlejal teavitada teisi riigiasutusi oma tegevusest kooskõlas asjaomaste õigusaktidega, kuid ei luba tal avaldada nendele asutustele asjaolu, et ta kavatseb taotleda leebemat kohtlemist, ega esitada nendele asutustele leebusavaldusi. Nende asjaomaste õigusaktide kohaste kohustuste täitmisel peaks taotleja siiski ka kaaluma, kui tähtis on mitte mõjutada negatiivselt liikmesriigi konkurentsiasutuse potentsiaalset uurimist.*
- (57) Taotlejal peaks olema võimalus *esitada* leebusavaldusi, *nii täielikke kui lihtsustatud taotlusi*, kirjalikult *ning* liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema *ka* süsteem, mis võimaldab neil võtta *selliseid avaldusi* vastu suulises vormis või muul kujul esitatuna, *mis võimaldab taotlejatel selliseid esitatud avaldusi oma omandis, valduses või kontrolli all mitte hoida. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks olema võimalik valida, mis kujul nad leebusavaldusi vastu võtavad.*

- (58) *Ettevõtjatel, kes soovivad esitada taotluse saada kaitset rahatrahvide vastu, peaks olema esialgu võimalik tellida liikmesriikide konkurentsiasutustelt järjekoha märkimine enne, kui nad esitavad ametliku rahatrahvide vastu kaitse saamise taotluse, et anda taotlejale aega koguda vajalikku teavet ja tõendeid eesmärgiga täita kaitse saamiseks vajalikud tõendamisnõuded. See ei mõjuta liikmesriikide võimalust lubada ettevõtjatel rahatrahvide vähendamise taotlustes taotleda järjekoha märkimist.*
- (59) *Lisaks sellele peaks haldus- ja muu märkimisväärsel, ajaga seotud koormuse vähendamiseks andma taotlejale võimaluse esitada leebusavaldusi täielike või lihtsustatud taotluste korral ning seoses järjekoha taotlustega kas asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutuse ametlikus keeles või mõnes muus liidu ametlikus keeles, milles liikmesriigi konkurentsiasutus ja taotleja on kahepoolset kokku leppinud. Selline kokkulepe tuleks lugeda olemasolevaks siis, kui liikmesriikide konkurentsiasutused võtaksid selliseid taotlusi üldjuhul selles keeles vastu.*

- (60) *Võttes arvesse komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste jagatud pädevusi ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamise valdkonnas, on ülioluline tõrgeteta toimiva lihtsustatud taotluste süsteemi olemasolu.* Taotlejatel, kes on palunud väidetava salajase kartelliga seoses leebemat kohtlemist komisjonilt, peaks olema võimalik esitada liikmesriikide konkurentsiasutustele sama kartelli käsitlev lihtsustatud taotlus, *eeldusel et komisjonile esitatud taotlus hõlmab mõjutatud territooriumina rohkem kui kolme liikmesriiki. See ei takista komisjoni võimalust tegeleda juhtumitega, kui need on tihedalt seotud muude liidu õigusnormidega, mille kohaldamine kuulub üksnes komisjoni pädevusse või mida komisjon kohaldab tulemuslikumalt, kui liidu huvide tõttu on vaja võtta vastu komisjoni otsus, et arendada liidu konkurentsipoliitikat vastusena uuele konkurentsiprobleemile või tagada õigusnormide täitmine.*

(61) *Lihtsustatud taotluste süsteem peaks võimaldama ettevõtjatel esitada liikmesriikide konkurentsiasutustele piiratud andmeid sisaldav leebema kohtlemise taotlus, kui komisjonile on asjaomase väidetava kartelliga seoses esitatud täielik taotlus. Sellest tulenevalt peaksid liikmesriikide konkurentsiasutused vastu võtma lihtsustatud taotlusi, mis sisaldavad väidetava kartelli kohta minimaalseid andmeid kõikide artikli 22 lõikes 2 märgitud punktide osas. See ei mõjuta taotleja võimalust esitada hiljem üksikasjalikumad teavet. Leebema kohtlemise taotleja palvel peaks liikmesriikide konkurentsiasutused esitama talle taotluse vastuvõtmise kohta tõendi, millel on märgitud vastuvõtmise kuupäev ja kellaaeg. Kui liikmesriigi konkurentsiasutus ei ole mõnelt teiselt leebema kohtlemise taotlejalt sama väidetava salajase kartelli kohta sellist eelnevat leebema kohtlemise taotlust saanud ning leiab, et lihtsustatud taotlus vastab artikli 22 lõikes 2 sätestatud nõuetele, peaks ta sellest teavitama taotluse esitajat.*

- (62) *Lihtsustatud taotluste süsteemi eesmärk on vähendada nende taotlejate halduskoormust, kes esitavad komisjonile leebema kohtlemise taotluse seoses väidetava salajase kartelliga, mis hõlmab territooriumina rohkem kui kolme liikmesriiki. Kuna sellistel juhtudel saab täieliku taotluse komisjon, peaks just tema olema leebema kohtlemise taotleja jaoks peamine kontaktpunkt enne, kui on selgunud, kas komisjon hakkab juhtumit menetlema täies ulatuses või osaliselt, eelkõige seoses taotlejale juhiste andmisega mis tahes järgneva siseuurimise korraldamiseks. Komisjon püüab asjakohase juhtumi puhul teha otsuse mõistliku aja jooksul ning teavitada vastavalt ka liikmesriikide konkurentsiasutusi, ilma et see mõjutaks määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõike 6 kohaldamist. Erandlikel asjaoludel, kui see on rangelt vajalik juhtumi piiritlemiseks või menetleja määramiseks, peaks liikmesriigi konkurentsiasutusel olema võimalik nõuda taotlejalt täieliku taotluse esitamist enne, kui on selgunud, kuidas komisjon juhtumit menetleb. Seda võimalust tuleks kasutada väga harva. Muudel juhtudel peaks lihtsustatud taotluse saanud liikmesriigi konkurentsiasutus nõudma taotlejalt täieliku taotluse esitamist vaid siis, kui on selge, et komisjon ei kavatse juhtumit täies ulatuses või osaliselt menetlema hakata.*

(63) *Taotlejale tuleks anda võimalus esitada täielik leebema kohtlemise taotlus sellele liikmesriigi konkurentsiasutustele, millele nad on esitanud lihtsustatud taotluse. Kui taotleja esitab liikmesriigi konkurentsiasutuse määratud ajavahemiku jooksul täieliku taotluse, loetakse selles taotluses sisalduv teave esitatuks lihtsustatud taotluse esitamise ajal, eeldusel et lihtsustatud taotlus puudutab samu mõjutatud tooteid ja territooriume ning väidetava kartelli sama kestust kui komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotlus, mida on võidud ajakohastada. Taotlejal peaks olema kohustus teavitada liikmesriikide konkurentsiasutusi, kellele ta on esitanud lihtsustatud taotluse, kui komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluse ulatus on muutunud ning ajakohastada seeläbi lihtsustatud taotlust. Liikmesriigi konkurentsiasutustel peaks olema võimalus kontrollida lihtsustatud taotluse ulatuse vastavust komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluse ulatusele Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu.*

- (64) Õiguskindlusetus selles osas, kas *kaitse taotlejate praegused ja endised juhtorganite liikmed, juhatajad ja muud töötajad* on kaitstud individuaalsete karistuste, näiteks *rahatrahvide, õiguste äravõtmise või vangistuse* eest, võib pärssida potentsiaalsete leebema kohtlemise taotlejate soovi taotlust esitada. *Pidades silmas nende isikute panust salajaste kartellide tuvastamisse ja uurimisse*, peaksid nad seetõttu olema *põhimõtteliselt* kaitstud karistuste eest, *mida riigivõimu asutus määraks neile* seoses nende osalusega taotluses käsitletud kartellis *kriminaalmenetluses, haldusmenetluses ja muus kohtumenetluses kui kriminaalmenetlus kooskõlas liikmesriigi õigusaktidega, mille eesmärgid on valdavalt samad mis ELi toimimise lepingu artiklil 101, näiteks pakkumismahhinatsioon* käsitlevad liikmesriigi õigusaktid, kui käesolevas direktiivis sätestatud tingimused on täidetud. Üheks tingimuseks on see, et kaitse taotlus tuleb esitada enne, kui kõnealused isikud said pädevatelt riigiasutustelt teada menetlusest, mille tulemusel võidakse karistusi määrata. Sellise menetluse hulka arvatakse ka ajahetk, kui neid isikuid hakatakse kahtlustama liikmesriigi kõnealuste õigusaktide rikkumises.

Liikmesriikidel on võimalik kehtestada oma riigi õiguse kohaselt kord, kuidas kõnealused isikud peaksid asjaomaste asutustega koostööd tegema, et tagada nimetatud kaitse tulemuslik toimimine. Kaitse kriminaalkaristuste eest hõlmab juhtumeid, mille puhul pädevad riigiasutused hoiduvad süüdistuse esitamisest teatavatel tingimustel või annavad juhiseid isiku edaspidise käitumise kohta.

- (65) *Tagamaks, et isikute kaitse neile kriminaalmenetluses määratavate karistuste eest on vastavuses liikmesriikide õigussüsteemi kehtivate põhimõtetega, võivad liikmesriigid sätestada, et pädevatel asutustel on võimalik valida isiku karistuste eest kaitsmise või üksnes nende karistuste leevendamise vahel, olenevalt sellest, millisele järeldusele jõuti, kui kaaluti isikute süüdistamise ja/ või karistamise eeliseid võrreldes isikute poolt kartelli tuvastamisse ja uurimisse antava panusega. Isikute süüdistamise või karistamise eeliseid hinnates võib muu hulgas arvesse võtta nende isiklikku vastutust või panust seoses rikkumisega.*
- (66) *Liikmesriikidel ei ole keelatud kaitsta ka rahatrahvide vähendamise taotlejate praeguseid ja endisi juhtorganite liikmeid, juhatajaid ja muid töötajaid karistuste eest, ega selliseid karistusi leevendada.*

- (67) *Selleks et kaitse saaks toimida mitut jurisdiktsiooni hõlmavates olukordades, peaksid liikmesriigid sätestama, et selliste juhtumite puhul, kus karistust määrav või süüdistuse ettevalmistamise eest vastutav pädev asutus ei kuulu sama jurisdiktsiooni alla kui juhtumit menetlev konkurentsiasutus, peaks nende asutuste vahelised vajalikud kontaktid tagama karistust määrava või süüdistuse ettevalmistamise eest vastutava pädeva asutuse jurisdiktsiooni alla kuuluv liikmesriigi konkurentsiasutus.*
- (68) Süsteemis, kus komisjonil ja liikmesriikide konkurentsiasutustel on paralleelsed volitused kohaldada ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102, tuleb liikmesriikide konkurentsiasutustel **omavahel ja komisjoniga** tihedat koostööd teha. Eelkõige juhul, kui ühe liikmesriigi konkurentsiasutus teeb kontrolli **või küsitleb oma riigi õiguse kohaselt** vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 22 lõikele 1 teise liikmesriigi konkurentsiasutuse nimel, peaks **taotluse esitanud** asutuse töötajatel olema lubatud viibida nende kontrollide **ja küsitluste** juures ning neile kaasa aidata, pakkudes nende tulemuslikkuse suurendamiseks lisavahendeid, oskusteavet ja tehnilist tuge. **Liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid olema volitatud küsima teiste liikmesriikide konkurentsiasutustelt abi selle asjaolu kindlakstegemisel, kas ettevõtjad või ettevõtjate ühendused ei ole allunud uurimistoimingutele või täitnud otsuseid, mille on teinud taotluse esitanud liikmesriigi konkurentsiasutused.**

- (69) Ette tuleks näha **kord**, et võimaldada liikmesriikide konkurentsiasutustel taotleda vastastikust abi piiriüleselt **ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamisega seotud dokumentidest** teatamiseks **menetlusosalistele või muudele ettevõtjatele, ettevõtjate ühendustele või füüsilistele isikutele, kes võivad olla selliste teavituste adressaadid. Samamoodi peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik** pöörata täitmisele teiste liikmesriikide asutuste kehtestatud rahatrahvide määramise või sunniraha rakendamise otsuseid, **kui taotlev asutus on teinud mõistlikke jõupingutusi selle kindlakstegemiseks, et ettevõtjal, kelle käest võib rahatrahvi või sunniraha sisse nõuda, ei ole taotleva asutuse liikmesriigis piisavalt vara. Samuti peaksid liikmesriigid sätestama, et eelkõige siis, kui selle ettevõtja, kelle käest rahatrahvi või sunniraha sisse nõutakse, asukoht ei ole taotleva asutuse liikmesriigis, võib taotluse saanud asutus pöörata sellised taotleva asutuse tehtud otsused täitmisele taotleva asutuse nõudmisel.** See tagaks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemusliku täitmise tagamise ja edendaks siseturu nõuetekohast toimimist. **Tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutused eraldavad vastastikuse abi taotluste täitmiseks piisavalt vahendeid, ning et soodustada sellise abi osutamist, peaks taotluse saanud asutustel olema võimalik nõuda abitaotluse täitmisel tekkinud kulude hüvitamist. Selline vastastikune abi ei mõjuta nõukogu raamotsuse 2005/214/JSK kohaldamist⁶.**

⁶ Nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsus 2005/214/JSK rahaliste karistuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta (**ELT L 76, 22.3.2005, lk 16**).

- (70) Tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmist tulemuslikult tagada, on vaja kehtestada toimivad normid aegumistähtaegade **1** kohta. Eelkõige tuleks paralleelsete volituste süsteemis riigisiseseid aegumistähtajad peatada **või katkestada** ajaks, mil kestab menetlus teise liikmesriigi konkurentsiasutuses või komisjonis. **Selline peatamine või katkestamine ei tohiks** takistada liikmesriikidel säilitamast või kehtestamast lõplikke aegumistähtaegu, tingimusel et lõplike aegumistähtaegade pikkus ei muuda ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikku täitmise tagamist sisuliselt võimatuks või ülemäära keeruliseks.
- (71) Selleks et tagada juhtumite tõhus ja tulemuslik menetlemine Euroopa konkurentsivõrgustikus, peaks nendes liikmesriikides, kus on **vastavalt käesoleva direktiivi artiklites 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ja 16 osutatule liikmesriigi konkurentsiasutuseks määratud ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamiseks nii** konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus **1** **kui ka** konkurentsiküsimustes pädev liikmesriigi kohtuasutus, olema konkurentsiküsimustes pädeval riiklikul haldusasutusel võimalik esitada kaebus otse konkurentsiküsimustes pädevale liikmesriigi kohtuasutusele. Lisaks peaks konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel olema **1** liikmesriigi kohtus toimivas menetluses, mis on algatatud ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 täitmise tagamise kohta liikmesriigi konkurentsiasutuste poolt **tehtud 1** otsuste suhtes, täielik õigus osaleda menetluses süüdistaja, kostja või vastustajana ja neil peaks olema samad õigused nagu nimetatud **avaliku** võimu esindajatel selles menetluses.

- (72) Oht, et ennastsüüstavaid tõendeid avaldatakse väljaspool uurimismenetlust, mille tarbeks need esitati, võiks vähendada potentsiaalsete leebema kohtlemise taotlejate soovi teha konkurentsiasutustega koostööd. Sellest tulenevalt tuleks mis tahes kujul esitatud leebusavalduses sisalduvat teavet, mis saadi toimikuga tutvumise käigus, kasutada üksnes siis, kui see on vajalik liikmesriigi kohtus toimivas menetluses kaitseõiguste teostamiseks teatavate väga piiratud arvu juhtumite puhul, mis on vahetult seotud selle juhtumiga, millega seoses toimikuga tutvuda lubati. See ei tohiks takistada konkurentsiasutustel avaldamast oma otsuseid vastavalt kohaldamisele kuuluvale liidu või liikmesriigi õigusele.
- (73) Tõenditel on ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 täitmise tagamisel oluline osa. Liikmesriikide konkurentsiasutustel peaks **olema** võimalus võtta arvesse asjassepuutuvaid tõendeid, olenemata sellest, kas need on kirjalikud, suulised või **elektroonilised või** esitatud salvestisena ■. **See peaks hõlmama** selliste füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt tehtud salajasi salvestisi, kes ei esinda avalikku võimu, tingimusel et nende salvestiste näol ei ole tegemist ainsa tõendiga. See ei tohiks piirata isiku õigust ärakuulamisele **ega avaliku võimu esindaja tehtud või omandatud salvestiste vastuvõetavust. Samamoodi peaks liikmesriikide konkurentsiasutustel olema võimalik võtta asjakohaste tõenditena arvesse elektroonilisi sõnumeid, olenemata sellest, kas need sõnumid näivad olevat lugemata või on kustutatud.**

- (74) *Liikmesriikide konkurentsiasutustele konkurentsionormide tulemusliku täitmise tagamiseks vajalike volituste andmine suurendab vajadust tiheda koostöö ning tulemusliku mitme- ja kahepoolse suhtluse järele Euroopa konkurentsivõrgustikus. See peaks hõlmama mittesiduvate meetmete väljatöötamist direktiivi rakendamise hõlbustamiseks ja toetamiseks.*
- (75) Selleks et toetada tihedat koostööd Euroopa konkurentsivõrgustikus, peaks komisjon käigus hoidma, arendama, majutama, käitama ja toetama kesket infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteem) kooskõlas asjakohaste konfidentsiaalsuse, andmekaitse ja andmeturbe normidega. Euroopa konkurentsivõrgustik toetub oma toimimise tulemuslikkuse ja tõhususe tagamisel koostalitlusvõimele. Liidu üldeelarves tuleks katta Euroopa konkurentsivõrgustiku hooldus-, arendus-, majutus-, kasutajatoe- ja käitamiskulud ning muud Euroopa konkurentsivõrgustiku tegevusega seotud halduskulud, eeskätt nõupidamiste korraldamise kulud. Kuni 2020. aastani kaetakse Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteemi kulud kavandatu kohaselt Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks loodud koostalitlusvõimealaste lahenduste ja ühiste raamistike programmist (ISA² programm), mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2015/2240⁷, vastavalt selle programmi alusel kasutada olevatele vahenditele, kõlblikkuskriteeriumidele ja prioriseerimisega seotud kriteeriumidele.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/2240, millega luuakse Euroopa haldusasutuste, ettevõtete ja kodanike jaoks koostalitlusvõime alaste lahenduste ja ühiste raamistike programm (ISA2 programm) kui avaliku sektori ajakohastamise vahend (ELT L 318, 4.12.2015, lk 1).

- (76) Kuna käesoleva direktiivi eesmärged, nimelt tagada liikmesriikide konkurentsiasutustele ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning nendega koos kohaldatava liikmesriikide konkurentsioiguse tulemuslikuks kohaldamiseks vajalikud sõltumatuse tagatised, vahendid ning täitmis- ja trahvimisvolitused ning tagada siseturu ja Euroopa konkurentsivõrgustiku nõuetekohane toimimine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid eesmärged ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemusliku ja ühetaolise kohaldamise vajaduse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võttes eelkõige arvesse direktiivi territoriaalset kohaldamisala, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (77) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta⁸ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja liikmesriigi ülevõtvate õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul peetakse nimetatud dokumentide esitamist põhjendatuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

⁸ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

I PEATÜKK
REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas direktiivis sätestatakse teatavad normid tagamaks, et liikmesriikide konkurentsiasutustele tagatakse vajalik sõltumatus, vahendid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitused ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks kohaldamiseks, nii et konkurents siseturul ei oleks moonutatud ning et tarbijaid ja ettevõtjaid ei pandaks ebasoodsasse olukorda selliste liikmesriigi õigusaktide ja meetmete tõttu, mis takistavad liikmesriikide konkurentsiasutustel tulemuslikult konkurentsionormide täitmist tagada.
2. Käesolev direktiiv hõlmab ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ning liikmesriigi konkurentsioiguse normide paralleelset kohaldamist ühe ja sama juhtumi suhtes. ***Käesoleva direktiivi artikli 31 lõigete 3 ja 4 puhul*** laieneb käesolev direktiiv ka liikmesriigi konkurentsioiguse ***eraldisvõrde kohaldamisele***.
3. Käesolevas direktiivis kehtestatakse teatavad normid vastastikuse abi kohta, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine ja tiheda koostöö süsteemi tõrgeteta toimimine Euroopa konkurentsivõrgustiku raames.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - 1) „liikmesriigi konkurentsiasutus“ – asutus, mille liikmesriik on vastavalt määruse (EÜ) **nr** 1/2003 artiklile 35 määranud vastutama ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise eest; liikmesriigid võivad määrata ühe või mitu konkurentsiküsimuste haldusasutust (konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus) ja kohtuasutust (konkurentsiküsimustes pädev liikmesriigi kohtuasutus);
 - 2) „konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus“ – haldusasutus, mille liikmesriik on määranud täitma liikmesriigi konkurentsiasutuse kõiki või teatavaid ülesandeid;
 - 3) „konkurentsiküsimustes pädev liikmesriigi kohtuasutus“ – kohtuasutus, mille liikmesriik on määranud täitma liikmesriigi konkurentsiasutuse kõiki või teatavaid ülesandeid;
 - 4) „konkurentsiasutus“ – asjaoludest sõltuvalt kas liikmesriigi konkurentsiasutus, **komisjon** või mõlemad;

- 5) „Euroopa konkurentsivõrgustik“ – ametiasutuste **võrgustik**, mille moodustavad liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon ning mis kujutab endast foorumit aruteludeks ja koostööks seoses ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise ja nende täitmise tagamisega;
- 6) „liikmesriigi konkurentsioigus“ – ■ liikmesriigi õigusnormid, mille eesmärk on valdavalt sama mis ELi toimimise lepingu artiklitel 101 ja 102 ning mida kohaldatakse samade juhtumite suhtes paralleelselt liidu **konkurentsioigusega** vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 **artikli 3 lõikele 1, ning liikmesriigi õiguse normid, mille eesmärk on valdavalt sama, mis** ELi toimimise lepingu artiklitel 101 ja 102 ning **mida kohaldatakse eraldiseisvalt seoses käesoleva direktiivi artikli 31 lõigetega 3 ja 4, välja arvatud** liikmesriigi õigusnormid, millega nähakse ette kriminaalkaristused füüsilistele isikutele;
- 7) „liikmesriigi kohus“ – liikmesriigi kohus ELi toimimise lepingu artikli 267 tähenduses;
- 8) „asja läbi vaatav kohus“ – liikmesriigi kohus, mis on edasikaebuse korras pädev vaatama läbi liikmesriigi konkurentsiasutuse otsuseid või **neid** otsuseid käsitlevaid kohtuotsuseid, olenemata sellest, kas **see** kohus iseenesest on pädev konkurentsioiguse rikkumist tuvastama;

- 9) „täitmise tagamise menetlus“ – menetlus, mille viib ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamiseks läbi konkurentsiasutus kuni nimetatud konkurentsiasutus teeb menetluse lõpetamiseks käesoleva direktiivi **artiklis 10, 12** või **13** osutatud otsuse, kui tegu on liikmesriigi konkurentsiasutusega, või kuni ta teeb määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 7, 9 või 10 osutatud otsuse, kui tegu on komisjoniga, või kuni konkurentsiasutus ei ole jõudnud järeldusele, et tal puudub asja edasiseks menetlemiseks alus;
- 10) „ettevõtja“ – ELi toimimise lepingu artiklites 101 ja 102 osutatud tähenduses – igasugune majandustegevuses osalev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist või rahastamise viisist ■ ;
- 11) ■ „kartell“ – kahe või enama konkurendi vaheline kokkulepe ■ või kooskõlastatud tegevus, mille eesmärk on koordineerida turul oma konkureerivat käitumist ■ või mõjutada vastavaid konkurentsiparameetreid **muu hulgas sellise tegevuse kaudu** nagu ostu- või müügihindade või muude kauplemistingimuste kindlaksmääramine **või kooskõlastamine, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste puhul**, tootmis- või müügikvootide määramine, turgude **ja klientide** jagamine, sealhulgas pakkumismahhinatsioonid, impordi- või ekspordipiirangute seadmine ■ või konkurentsivastane tegevus teiste konkurentide suhtes ■ ;

- 12) „salajane kartell“ – kartell, mille olemasolu on ■ osaliselt või täielikult varjatud;
- 13) „kaitse rahatrahvide vastu“ – ettevõtja *vabastamine talle muidu salajases kartellis osalemise eest määratavatest rahatrahvidest, et* premeerida *teda* konkurentsiasutusega leebusprogrammi raames koostöö tegemise eest;
- 14) „rahatrahvide vähendamine“ – ettevõtjale muidu salajases kartellis osalemise eest määratava *rahatrahvi summa vähendamine, et* premeerida *teda* konkurentsiasutusega leebusprogrammi raames koostöö tegemise eest;
- 15) „leebem kohtlemine“ – nii kaitse rahatrahvide vastu kui ka rahatrahvide vähendamine;
- 16) „leebusprogramm“ – programm, mis puudutab ELi toimimise lepingu artikli 101 või liikmesriigi konkurentsioiguse *vastava normi* kohaldamist ning mille alusel teeb salajases kartellis osaleja teistest kartellis osalevatest ettevõtjatest sõltumatult konkurentsiasutusega uurimise raames koostööd, esitades vabatahtlikult teavet kartelli ja oma osa kohta selles, mille eest tagatakse talle vastava otsusega või menetluse lõpetamisega kaitse kartellis osalemise eest määratavate rahatrahvide vastu või vähendatakse selliseid rahatrahve;

- 17) „leebusavaldus“ – konkurentsiasutusele ettevõtja või füüsilise isiku poolt või nende nimel vabatahtlikult esitatud suuline või kirjalik avaldus või avalduse salvestis, milles antakse teavet, mis kõnealusel ettevõtjal või füüsilisel isikul on kartelli kohta, ja kirjeldatakse tema osalemist selles, ning mis on koostatud spetsiaalselt konkurentsiasutusele esitamiseks eesmärgiga saada kaitset rahatrahvide vastu või rahatrahvi summa vähendamist leebusprogrammi raames; see ei hõlma täitmise tagamise menetlusest sõltumata olemas olevaid tõendeid, olenemata sellest, kas selline teave on konkurentsiasutuse toimikus olemas või mitte, **ehk siis eelnevalt olemasolevat teavet**;

- 18) „kokkuleppe sõlmimise taotlus“ – konkurentsiasutusele ettevõtja poolt või tema nimel vabatahtlikult esitatud avaldus, milles ettevõtja tunnistab oma osalemist **ELi toimimise lepingu** artikli 101 **või 102** või liikmesriigi konkurentsioiguse rikkumises või loobub oma osalemise vaidlustamisest ja tunnistab oma vastutust kõnealuse rikkumise eest ning mis on koostatud spetsiaalselt selleks, et konkurentsiasutusel oleks võimalik kohaldada lihtsustatud või kiirmenetlust;
- 19) „taotleja“ – ettevõtja, kes taotleb leebusprogrammi raames kaitset rahatrahvide vastu või rahatrahvide vähendamist;
- 20) „taotlev asutus“ – liikmesriigi konkurentsiasutus, kes esitab artiklis 24, **25, 26, 27** või **28** osutatud vastastikuse abi taotluse;
- 21) „taotluse saanud asutus“ – liikmesriigi konkurentsiasutus, kes on saanud vastastikuse abi taotluse, ning artiklis **25, 26, 27** **või 28** osutatud abitaotluse puhul pädev avalik-õiguslik asutus, mille peamine vastutusala hõlmab selliste otsuste täitmise tagamist vastavalt liikmesriigi õigusaktidele ja haldustavale;
- 22) „lõplik otsus“ – **otsus, mida ei saa või enam ei saa edasikaebuse korras edasi kaevata.**

2. Kõiki viiteid käesolevas direktiivis ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisele **või** rikkumisele tuleb mõista nii, et need hõlmavad sama juhtumi suhtes liikmesriigi konkurentsioiguse **■** paralleelset kohaldamist.

II PEATÜKK
PÕHIÕIGUSED

Artikkel 3
Menetluslikud tagatised

1. ***ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumist käsitlevad menetlused, sealhulgas käesolevas direktiivis osutatud volituste täitmine liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt, peavad olema kooskõlas liidu õiguse üldpõhimõtete ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.***
2. ***Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud volituste täitmisel järgitakse menetlusliku tagatisena ettevõtja kaitseõiguseid, mille hulka kuuluvad õigus olla ära kuulatud ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile*** **.**
3. ***Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutuses viiakse täitmise tagamise menetlus läbi mõistliku aja jooksul. Liikmesriigid tagavad, et enne käesoleva direktiivi artikli 10 kohase otsuse tegemist koostab liikmesriigi konkurentsiasutus etteheidete protokoll.***

III PEATÜKK SÕLTUMATUS JA VAHENDID

Artikkel 4

Sõltumatus

1. Selleks et tagada konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste sõltumatus ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel, tagavad liikmesriigid, et ***need asutused*** täidavad oma ülesandeid ja volitusi erapooletult ***kõnealuste*** sätete tulemusliku ja ühetaolise kohaldamise huvides, järgides proportsionaalseid aruandlusnõudeid ja ilma et see mõjutaks tihedat koostööd Euroopa konkurentsivõrgustikku kuuluvate konkurentsiasutuste vahel.
2. Eeskätt ***tagavad*** liikmesriigid ***vähemalt selle, et töötajad ja isikud, kes teevad konkurentsiküsimustes pädevates riiklikes haldusasutustes otsuseid käesoleva direktiivi artiklites 10–13 ja artiklis 16 osutatud volituste täitmisel:***
 - a) ***on võimelised*** täitma oma ülesandeid ja volitusi ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 ***kohaldamiseks*** poliitilisest ja muust välisest mõjust sõltumatult;

- b) ei küsi ega võta vastu ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega seotud ülesannete või volituste täitmisel juhiseid valitsusasutustelt ega muudelt avalik-õiguslikelt või eraõiguslikelt üksustelt, ***ilma et see mõjutaks liikmesriigi valitsuse õigust kehtestada asjakohastel juhtudel suunavaid üldjuhiseid, mis ei ole seotud majandusharus toimuva uurimise või konkreetses asjas toimuva täitmise tagamise menetlusega***; ning
- c) hoiduvad igasugusest tegevusest, mis ei ole neile ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks antud ülesannete ja/või volituste täitmisega kooskõlas, ***ning nende suhtes kohaldatakse menetlusi, millega tagatakse, et mõistliku aja jooksul pärast ametist lahkumist hoiduvad nad tegelemisest selliste täitmise tagamise menetlustega, mis võivad tekitada huvide konflikte***.

3. *Isikuid, kes teevad otsuseid käesoleva direktiivi artiklites 10–13 ja artiklis 16 osutatud volituste täitmisel konkurentsiküsimustes pädevates riiklikes haldusasutustes, ei vabastata sellistes asutustes ametist põhjustel, mis on seotud nende ülesannete või volituste nõuetekohase täitmisega ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel vastavalt käesoleva direktiivi artikli 5 lõikes 2 osutatule. Neid võib ametist vabastada üksnes siis, kui nad neile antud ülesannete täitmiseks nõutud tingimustele enam ei vasta või nad on liikmesriigi õiguse kohaselt süüdi tõsises üleastumises. Neile antud ülesannete täitmiseks nõutud tingimused ja tõsise üleastumise määratlus sätestatakse eelnevalt liikmesriigi õiguses, võttes arvesse tulemusliku täitmise tagamise vajadust.*
4. *Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse otsuseid tegeva organi liikmed valitakse, palgatakse ja nimetatakse ametisse liikmesriigi õigusaktides eelnevalt kehtestatud selgete ja läbipaistvate menetluste kohaselt.*

5. Konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on õigus seada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks käesoleva direktiivi artikli 5 lõikes 2 **osutatud** ülesannete täitmisel prioriteete. Kuivõrd konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused on kohustatud neile ■ esitatud **ametlikud** kaebused läbi vaatama, on neil ka õigus sellised kaebused tagasi lükata, kui nad ei pea **kaebust** konkurentsionormide **täitmise tagamise** seisukohalt prioriteetseks. See ei piira konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse õigust lükata kaebusi tagasi liikmesriigi õiguses ette nähtud muudel alustel.

Artikkel 5

Vahendid

1. Liikmesriigid tagavad **vähemalt selle**, et liikmesriikide konkurentsiasutuste käsutuses on **piisaval arvul kvalifitseeritud töötajaid ning piisavalt** rahalisi, tehnilisi **ja tehnoloogilisi** vahendeid, mida neil on vaja ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise eesmärgil käesoleva artikli lõikes 2 **sätestatud** ülesannete ja volituste **tulemuslikuks** täitmiseks.

2. Lõikes 1 osutatud liikmesriikide konkurentsiasutused on ***vähemalt võimelised korraldama*** ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks uurimisi, ***võtma*** vastu otsuseid ***nende*** sätete kohaldamiseks määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 5 alusel ning ***tegema*** Euroopa konkurentsivõrgustikus tihedat koostööd, et tagada ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslik ja ühetaoline kohaldamine. ***Samuti on liikmesriikide konkurentsiasutustel liikmesriigi õiguses sätestatud ulatuses võimalik anda asjakohastel juhtudel avalik-õiguslikele asutustele ja organitele nõu seadusandlike, regulatiivsete ja haldusmeetmete kohta, mis võivad mõjutada konkurentsi siseturul, ning edendada üldsuse teadlikkust ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 vallas.***
3. ***Ilma et see mõjutaks liikmesriigi eelarvereeeglite ja -menetluste kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et liikmesriikide konkurentsiasutused on lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmiseks eraldatud eelarvevahendite kasutamisel sõltumatud.***
4. ***Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused esitavad valitsus- või parlamendiorganile oma tegevuse ja vahendite kohta korrapäraselt aruandeid. Liikmesriigid tagavad, et aruannetes esitatakse teave otsuseid tegeva organi liikmete ametisse nimetamise ja ametist vabastamise kohta, asjaomasel aastal eraldatud vahendite suuruse ja selle kohta, kuidas see on eelnevate aastatega võrreldes muutunud. Need aruanded tehakse üldsusele kättesaadavaks.***

IV PEATÜKK

VOLITUSED

Artikkel 6

Volitus kontrollida ettevõtja äriruume

1. Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused **on võimelised** ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks ettevõtjaid ja ettevõtjate ühendusi ette teatamata kontrollima. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt **selliste kontrollide** tegemiseks volitatud **või määratud** ametnikel ja nendega kaasasolevatel isikutel on vähemalt järgmised õigused:
 - a) siseneda kõikidesse ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste ruumidesse, kogu nende territooriumile ja kõikidesse transpordivahenditesse;
 - b) vaadata läbi raamatupidamis- ja muid äridokumente, olenemata sellest, millisel kandjal neid hoitakse, **ning** pääseda ligi kontrollitava üksuse jaoks kättesaadavale **igasugusele** teabele;
 - c) teha või saada raamatupidamis- ja muudest dokumentidest koopiaid või väljavõtteid ning, **kui nad peavad seda asjakohaseks**, jätkata **teabe otsimist ning** koopiatest ja väljavõtetest **valiku tegemist** liikmesriikide konkurentsiasutuste ruumides või muudes kindlaks määratud ruumides;

- d) pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente selliseks ajavahemikuks ja sellises ulatuses, mida on kontrolli tegemiseks vaja;
- e) küsida ettevõtja või ettevõtjate ühenduse mis tahes esindajalt või töötajalt selgitusi kontrolli põhjuse ja eesmärgiga seotud asjaolude või dokumentide kohta ning vastused talletada.

2. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjaid ja ettevõtjate ühendusi kohustatakse konkurentsiküsimustes tehtavale lõikes 1 osutatud kontrollile alluma. Liikmesriigid tagavad samuti, et kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse korraldusel **ja**/või liikmesriigi kohtuasutuse loal tehtava kontrolliga ei nõustu, on liikmesriikide konkurentsiasutustel võimalik taotleda politseilt või teiselt samaväärselt **õiguskaitseasutuselt** abi, et neil oleks võimalik kontrolli läbi viia. Sellist abi võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.

3. ***Käesolev artikkel ei mõjuta liikmesriigi õiguse kohaseid nõudeid liikmesriigi kohtuasutuse eelneva loa kohta selliste kontrollide puhul.***

Artikkel 7

Volitus kontrollida muid ruume

1. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui tekib põhjendatud kahtlus, et raamatupidamis- ja muid äridokumente, mis puudutavad kontrolli käigus uuritavaid küsimusi **ja** mida võib olla vaja ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 **rikkumise tõendamiseks**, hoitakse muudes kui käesoleva direktiivi artiklis 6 osutatud ruumides või muul territooriumil või muus transpordivahendis, sealhulgas ettevõtja või ettevõtjate ühenduse juhtorganite liikmete, juhatajate või teiste töötajate kodus, võivad konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused teha nendes ruumides, transpordivahendites ja nendel territooriumidel etteteatamata kontrolle.
2. Neid kontrolle **ei tehta** ilma liikmesriigi kohtuasutuse eelneva loata.
3. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi **konkurentsiasutuse** poolt käesoleva artikli lõike 1 kohaste kontrollide tegemiseks volitatud **või määratud** ametnikel ja nendega kaasasolevatel isikutel on **vähemalt** artikli 6 lõike 1 punktides a, b ja c ning artikli 6 lõikes 2 sätestatud volitused.

Artikkel 8

Teabenõuded

Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused võivad ettevõtjatelt ja ettevõtjate ühendustelt nõuda, et nad esitaksid kindlaksmääratud **ja mõistliku aja jooksul** kogu teabe, mida on vaja ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks.

Sellised teabenõuded peavad olema proportsionaalsed ning nendega ei tohi sundida teabenõude saajat end ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumises süüdi tunnistama. Kohustus esitada kogu vajalik teave hõlmab teavet, mis on **kõnealusele** ettevõtjale **või** ettevõtjate ühendusele kättesaadav. *Liikmesriikide konkurentsiasutusetel on samuti õigus igalt muult füüsiliselt või juriidiliselt isikult nõuda, et nad esitaksid kindlaksmääratud ja mõistliku aja jooksul teavet, mis võib olla oluline seoses ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega.*

Artikkel 9

Küsitlused

Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on vähemalt õigus kutsuda küsitlusele ettevõtja või ettevõtjate ühenduse või muu juriidilise isiku esindajat või füüsilist isikut, kui sellisel esindajal või isikul võib olla ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise seisukohalt olulist teavet.

Artikkel 10

Rikkumise tuvastamine ja lõpetamine

1. Liikmesriigid tagavad, et kui liikmesriikide konkurentsiasutused tuvastavad **ELi** toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise, võivad nad võtta vastu otsuse nõuda ettevõtjalt või ettevõtjate ühenduselt **selle** rikkumise lõpetamist. Selleks võivad nad ette näha tegevusega seotud või struktuurilisi õiguskaitsevahendeid, mis on toimepandud rikkumisega proportsionaalsed ja rikkumise tulemuslikuks lõpetamiseks vajalikud. ***Kahe võrdselt tõhusa õiguskaitsevahendi vahel valides peab liikmesriigi konkurentsiasutus valima proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt vahendi, mis on ettevõtja jaoks vähem koormav.***

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused võivad leida, et ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumine on toimunud minevikus.

2. ***Kui liikmesriikide konkurentsiasutused otsustavad pärast määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõike 3 kohast komisjoni teavitamist, et täitmise tagamise menetluse jätkamiseks puudub alus, mistõttu nad nimetatud täitmise tagamise menetluse lõpetavad, tagavad liikmesriigid, et liikmesriikide konkurentsiasutused teavitavad sellest komisjoni.***

Artikkel 11
Ajutised meetmed

1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused oleksid volitatud võtma omal algatusel vastu otsuse kehtestada ettevõtjate **ja ettevõtjate ühenduste** suhtes ajutisi meetmeid vähemalt sellistel kiireloomulistel juhtudel, kus on olemas oht, et konkurentsi võidakse rängalt ja korvamatult kahjustada ning kui ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 rikkumise kohta on olemas *prima facie* tõendeid. Niisugused otsused peavad olema **proportsionaalsed ja** neid võib kohaldada **kindlaksmääratud** ajavahemiku jooksul, mida võib pikendada sedavõrd, kui see on vajalik ja asjakohane, **või kuni tehakse lõplik otsus. Liikmesriikide konkurentsiasutused teavitavad vastuvõetud ajutistest meetmetest Euroopa konkurentsivõrgustikku.**
2. **Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud ajutiste meetmete õiguspärasuse, sealhulgas proportsionaalsuse saab läbi vaadata kiirendatud edasikaebekorra kohaselt.**

Artikkel 12

Kohustused

1. Liikmesriigid tagavad, et täitmise tagamise menetluses, mis on algatatud ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise lõpetamist nõudva otsuse **vastuvõtmiseks**, võivad liikmesriikide konkurentsiasutused võtta **pärast ametlikku või mitteametlikku turuosalistelt arvamuse küsimist** vastu otsuse, millega muudetakse siduvaks kohustused, mille ettevõtjad **või ettevõtjate ühendused** on võtnud, kui need kohustused on võetud liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt nimetatud probleemide lahendamiseks. Otsuse võib teha kindlaksmääratud ajavahemikuks ja selles tuleb sätestada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole enam põhjust meetmeid võtta.
2. ***Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on toimivad volitused jälgida lõikes 1 osutatud kohustuste täitmist.***

3. *Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused saavad täitmise tagamise menetlust uuesti alustada, kui lõikes 1 osutatud otsuse vastuvõtmise aluseks olnud asjaolud on oluliselt muutunud, kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused käituvad vastupidiselt oma kohustustele või kui lõikes 1 osutatud otsus tugines menetlusosaliste poolt esitatud puudulikule, valele või eksitavale teabele.*

V PEATÜKK

RAHATRAHVID JA SUNNIRAHA

Artikkel 13

Ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele määratavad rahatrahvid

1. **■** Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on võimalik ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele määrata täitmise tagamise menetluses tehtud otsusega või nõuda muus kui kriminaalkohtumenetluses, et ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele määrataks tõhusad, proportsionaalsed ja *hoiatavad* rahatrahvid, kui ettevõtjad või ettevõtjate ühendused on tahtlikult või hooletusest rikkunud ELi toimimise lepingu artiklit 101 või 102.

2. ■ Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on **vähemalt** võimalik ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele määrata täitmise tagamise menetluses tehtud otsusega või nõuda muus kui kriminaalkohtumenetluses, et ettevõtjatele **ja** ettevõtjate ühendustele määrataks tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad rahatrahvid. Sellised rahatrahvid arvutatakse proportsionaalse osana nende **üleilmsest** kogukäibest, kui nad kas tahtlikult või hooletusest:
- a) ei allu artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollile;
 - b) on eemaldanud liikmesriigi konkurentsiasutuse volitatud ametnike või nendega kaasas olnud muude volitatud isikute poolt paigaldatud artikli 6 lõike 1 punktis d osutatud pitserid;
 - c) on andnud mõnele artikli 6 lõikes 1 punktis e osutatud küsimusele ebaõigeid või eksitavaid vastuseid, jätnud täieliku vastuse andmata või keeldunud seda tegemast ■ ;
 - d) on esitanud mõne artiklis 8 osutatud ■ teabenõude täitmiseks ebaõiget, mittetäielikku või eksitavat teavet või jätnud teabe ettenähtud aja jooksul esitamata;
 - e) **ei ilmu artiklis 9 osutatud küsitlusele;**
 - f) ei järgi artiklis 10, 11 või 12 osutatud otsust.

3. Liikmesriigid tagavad, et *lõigetes 1 ja 2 osutatud menetlustes on võimalik määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid rahatrahve.*
4. *Käesolev artikkel ei mõjuta liikmesriigi õigusakte, mis võimaldavad määrata kriminaalkohtumenetluses karistusi, eeldusel et selliste õigusaktide kohaldamine ei mõjuta ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikku ja ühetaolist täitmise tagamist.*
5. *Liikmesriigid tagavad, et ettevõtja mõistet kohaldatakse* rahatrahvide määramisel emaettevõtjate ning ettevõtjate õigusjärglaste ning nende majandustegevust jätkavate isikute suhtes.

Artikkel 14

Rahatrahvide arvutamine

1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused võtavad ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest määratava rahatrahvi suuruse kindlaksmääramisel arvesse nii rikkumise raskusastet kui ka kestust.
2. *Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused võivad ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest määratava rahatrahvi suuruse kindlaksmääramisel võtta kooskõlas direktiivi 2014/104/EL artikli 18 lõikega 3 arvesse konsensusliku kokkuleppemenetluse raames makstavat hüvitist.*

3. Liikmesriigid tagavad, et kui ettevõtjate ühendusele määratakse **ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise** eest rahatrahv selle liikmete käibe alusel ja ühendus on maksejõuetu, on ühendus kohustatud nõudma rahatrahvisumma tasumiseks osamakse ühenduse liikmetelt.
4. **Liikmesriigid tagavad, et** kui lõikes 3 osutatud osamaksed ei ole liikmesriigi konkurentsiasutuse kindlaksmääratud tähtpäevaks ettevõtjate ühendusele täies ulatuses tasutud, võivad liikmesriikide konkurentsiasutused nõuda ■ rahatrahvi maksmist otse igalt ettevõtjalt, kelle esindajad on nimetatud ettevõtjate ühenduse otsuseid tegevate organite liikmed. Kui on vaja tagada rahatrahvi täies ulatuses tasumine, võivad liikmesriikide konkurentsiasutused pärast seda, kui on nõudnud **nimetatud ettevõtjatelt maksete tegemist**, nõuda ka rahatrahvi tasumata osa maksmist igalt ühenduse liikmelt, kes on tegutsenud turul, kus rikkumine aset leidis. **Käesoleva lõike alusel** ei nõuta siiski rahatrahvi maksmist neilt **ettevõtjatelt, kes tõendavad**, et nemad **ühenduse rikkuvat otsust** täide ei viinud ja nad kas ei olnud rikkumisest teadlikud või on rikkumises osalemisest enne uurimise algust aktiivselt hoidunud.

Artikkel 15
Rahatrahvi ülemmäär

1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide *konkurentsiasutused* võivad ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 rikkumise eest määrata rahatrahvi, *mille ülemmäär on vähemalt 10 %* ettevõtja või ettevõtjate ühenduse üleilmsest kogukäibest artikli 13 lõikes 1 osutatud otsuse tegemise kuupäevale eelnenud majandusaastal.
2. Kui ettevõtjate ühenduse toimepandud rikkumine on seotud ühenduse liikmete tegevusega, ei või rahatrahvisumma olla *vähem kui 10 %* iga sellise liikme üleilmsest kogukäibest, kes tegutseb turul, mida ühenduse toimepandud rikkumine mõjutas. Samas ei või ühegi ettevõtja rahaline vastutus rahatrahvi tasumise eest ületada lõike 1 alusel kindlaksmääratud ülemmäära.

Artikkel 16

Sunniraha

1. Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on võimalik otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele tulemusliku, proportsionaalse ja **hoiatava** sunniraha maksmise kohustus. Selline sunniraha määratakse proportsionaalse osana nimetatud ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste **keskmisest** päevasest **üleilmsest** kogukäibest **eelmisel majandusaastal ühe päeva kohta ning arvutatakse alates otsuses nimetatud kuupäevast**, et nimetatud ettevõtjad või ettevõtjate ühendused **vähemalt**:

■

a) esitaksid täieliku ja tõese teabe artiklis 8 osutatud taotluse korral;

b) *ilmuksid artiklis 9 osutatud küsitlusele.*

2. *Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on võimalik otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele tõhusa, proportsionaalse ja hoiatava sunniraha maksmise kohustus. Selline sunniraha määratakse proportsionaalse osana ettevõtja või ettevõtjate ühenduse keskmisest päevasest üleilmsest kogukäibest eelmisel majandusaastal ühe päeva kohta ning arvutatakse alates otsuses nimetatud kuupäevast, et sundida neid vähemalt:*

a) *alluma artikli 6 lõikes 2 osutatud kontrollile;*

b) täitma artiklites 10, 11 ja 12 osutatud otsust.

VI PEATÜKK
LEEBUSPROGRAMMID *SALAJASTE KARTELLIDE JAOKS*

Artikkel 17

Kaitse rahatrahvide vastu

1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on olemas leebusprogrammid, mis võimaldavad neil anda kaitset rahatrahvide vastu sellistele ettevõtjatele, kes *annavad teada oma osalusest salajases kartellis. See ei mõjuta liikmesriikide konkurentsiasutuste leebusprogramme, mis puudutavad muid rikkumisi kui salajases kartellis osalemine, ega leebusprogramme, mis võimaldavad neil anda füüsilistele isikutele kaitset rahatrahvide vastu.*
2. Liikmesriigid tagavad, et rahatrahvide vastu *antakse* kaitse üksnes siis, kui taotleja:
 - a) vastab artiklis 19 sätestatud tingimustele;
 - b) annab teada oma osalusest salajases kartellis ning

- c) esitab esimesena tõendid, mis
- i) võimaldavad liikmesriigi konkurentsiasutusel viia läbi taotluse saamise ajal seoses salajase kartelliga sihipärasest kontrolli, tingimusel et seni ei olnud liikmesriigi konkurentsiasutuse käsutuses *piisavaid* tõendeid, mis andnuks alust sellist kontrolli läbi viia, või ei olnud ta sellist kontrolli veel läbi viinud, või
 - ii) annavad liikmesriigi konkurentsiasutuse arvates talle *piisava aluse leebusprogrammiga hõlmatud* rikkumine *tuvastada*, tingimusel et ■ ametil ei olnud selle rikkumise tuvastamiseks seni *piisavaid* tõendeid ja varem ei ole ükski teine ettevõtja *selle salajase* kartelliga seoses alapunkti i alusel rahatrahvide vastu kaitset saanud.
3. Liikmesriigid tagavad, et kaitset rahatrahvide vastu on võimalik taotleda kõigil ettevõtjatel, välja arvatud ettevõtjad, kes on sundinud teisi ettevõtjaid salajase kartelliga *ühinema või sellesse jääma*.

4. *Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused annavad rahatrahvide vastu kaitse taotlejale teada, kas talle on tingimuslik kaitse rahatrahvide vastu antud või mitte. Taotleja võib nõuda, et liikmesriikide konkurentsiasutused annaksid talle tema taotluse menetlemise tulemusest teada kirjalikult. Kui liikmesriigi konkurentsiasutus rahatrahvide vastu kaitse saamise taotluse tagasi lükkab, võib asjaomane taotleja nõuda liikmesriigi konkurentsiasutuselt, et see käsitaks tema taotlust rahatrahvi vähendamise taotlusena.*

Artikkel 18

Rahatrahvide vähendamine

1. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on olemas leebusprogrammid, mis võimaldavad neil vähendada rahatrahve, mis määratakse ettevõtjatele, kes ei kvalifitseeru rahatrahvide vastu kaitset saama. *See ei mõjuta liikmeriikide konkurentsiasutuste leebusprogramme, mis puudutavad muid rikkumisi kui salajastes kartellides osalemine, ega leebusprogramme, mis võimaldavad neil vähendada füüsilistele isikutele määratud rahatrahve.*

2. Liikmesriigid tagavad, et rahatrahve vähendatakse üksnes juhul, kui taotleja:
- a) on täitnud artiklis 19 sätestatud tingimused;
 - b) on teada andnud oma osalusest salajases kartellis ning
 - c) esitab väidetava salajase kartelli kohta tõendeid, mille abil on *leebusprogrammiga hõlmatud* rikkumist märkimisväärselt hõlpsam tõendada kui tõenditega, mis olid liikmesriigi konkurentsiasutuse käsutuses juba taotluse esitamise ajal.
3. Liikmesriigid tagavad, et **kui taotleja** esitab *veenvaid* tõendeid, mida liikmesriigi konkurentsiasutus kasutab selliste uute asjaolude tõendamiseks, mille tulemusel määratakse suuremad rahatrahvid kui need, mis oleks salajases kartellis osalenutele muidu määratud, *ei võta liikmesriigi konkurentsiasutus selliseid uusi asjaolusid arvesse rahatrahvi määramisel rahatrahvi vähendamise taotlejale, kes kõnealused tõendid esitas.*

Artikkel 19

Leebema kohtlemise üldtingimused

Liikmesriigid tagavad, et leebema kohtlemise saamiseks osalemise eest salajases kartellis peab taotleja vastama järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:

- a) taotleja lõpetas väidetavas salajases kartellis osalemise **kõige hiljemalt** kohe pärast leebema kohtlemise taotluse esitamist, välja arvatud osas, mis on liikmesriigi konkurentsiasutuse arvates põhjendatult vajalik uurimise terviklikkuse tagamiseks;
- b) taotleja teeb taotluse esitamise hetkest alates liikmesriigi konkurentsiasutusega tõelist, täielikku, pidevat ja kiiret koostööd seni, kuni asjaomane konkurentsiasutus on täitmise tagamise menetluse kõigi uurimisaluste poolte suhtes lõpetanud kas otsusega või muul alusel. See koostöö hõlmab järgmist:
 - i) taotleja esitab liikmesriigi konkurentsiasutusele väidetava salajase kartelli kohta viivitamata kogu tema käsutuses oleva või taotlejale **kättesaadava** teabe ja kõik tõendid, **eelkõige järgmise**:
 - **taotleja nimi ja aadress**;

- *kõikide teiste väidetavas salajases kartellis osalevate või osalenud ettevõtjate nimed;*
 - *väidetava salajase kartelli üksikasjalik kirjeldus, sealhulgas mõjutatud tooted ja territooriumid ning väidetava salajase kartelli tegevuse kestus ja olemus;*
 - *teave muude taotluste kohta, mis on väidetava salajase kartelliga seoses mis tahes muule konkurentsiasutusele või kolmanda riigi konkurentsiasutusele varem esitatud või võidakse tulevikus esitada;*
- ii) taotleja jääb liikmesriigi konkurentsiasutusele kättesaadavaks, et vastata mis tahes teabenõudele, mis võib asjaolude tuvastamisele kaasa aidata;
- iii) taotleja võimaldab liikmesriigi konkurentsiasutusel *küsitleda oma juhtorgani liikmeid, juhatajaid ja teisi töötajaid ning ta teeb mõistlikke jõupingutusi selleks, et võimaldada liikmesriigi konkurentsiasutusel küsitleda ka endiste* ■ *juhtorgani liikmeid, juhatajaid ja teisi töötajaid;*

- iv) taotleja ei hävita, võltsi ega varja asjakohast teavet ega asjakohaseid tõendeid ning
 - v) taotleja ei avalda oma leebema kohtlemise taotluse esitamise asjaolu või mis tahes sisu enne, kui liikmesriigi konkurentsiasutus on esitanud asjaomases täitmise tagamise menetluses etteheited, kui ei ole kokku lepitud teisiti, ning
- c) liikmesriigi konkurentsiasutusele leebema kohtlemise *taotluse esitamist kavandades* ei või taotleja:
- i) olla hävitanud, võltsinud ega varjanud tõendeid väidetava salajase kartelli kohta või
 - ii) olla avaldanud oma kavandatava taotluse esitamise asjaolu ega mis tahes sisu muudele kui teistele konkurentsiasutustele *või kolmandate riikide konkurentsiasutustele*.

Artikkel 20

Leebusavalduste esitamise viis

1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejatel oleks võimalik *esitada leebusavaldusi seoses täielike või lihtsustatud taotlustega* kirjalikult ning et liikmesriikide konkurentsiasutustel on olemas *ka* süsteem, mis võimaldab neil võtta *selliseid* avaldusi vastu suuliselt või muul viisil, mis *võimaldab taotlejatel selliseid esitatud avaldusi* oma omandis, valduses või kontrolli all mitte hoida.
2. *Taotleja palvel kinnitab liikmesriigi konkurentsiasutus taotleja täieliku või lihtsustatud leebema kohtlemise taotluse kättesaamist kirjalikult, märkides ära kättesaamise kuupäeva ja kellaaja.*
3. *Taotlejad saavad esitada leebusavaldusi seoses täielike või lihtsustatud taotlustega asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutuse liikmesriigi ametlikus keeles või ühes ametlikest keeltest või mõnes muus liidu ametlikus keeles, milles liikmesriigi konkurentsiasutus ja taotleja on kahepoolset kokku leppinud.*

Artikkel 21

Rahatrahvide vastu kaitse *saamise taotluste järjekohad*

1. Liikmesriigid tagavad, et *kaitset* taotleda soovivatele *ettevõtjatele võib esialgu anda nende enda taotlusel* võimaluse olla *leebema kohtlemise* saamise järjekorras ajavahemikus, mille määrab juhtumipõhiselt kindlaks liikmesriigi konkurentsiasutus, *et* võimaldada taotlejal koguda vajalikku teavet ja tõendeid, et ta saaks täita rahatrahvide vastu kaitse saamiseks vajalikke tõendamisnõudeid.
2. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on õigus otsustada, kas *lõike 1 kohaselt esitatud taotlus* rahuldada või mitte.

Taotlust esitav ettevõtja esitab liikmesriigi konkurentsiasutusele talle kättesaadava teabe, nagu:

- a) taotleja nimi ja aadress;*
- b) taotluse tinginud probleemi alus;*
- c) kõikide teiste väidetavas salajases kartellis osalevate või osalenud ettevõtjate nimed;*

- d) mõjutatud tooted ja territooriumid;
 - e) väidetava salajase kartelli tegevuse kestus ja olemus;
 - f) teave muude leebema kohtlemise taotluste kohta, mis on väidetava salajase kartelliga seoses mis tahes muule konkurentsiasutusele või kolmanda riigi konkurentsiasutusele varem esitatud või võidakse tulevikus esitada.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 *kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul taotleja poolt esitatud teave ja tõendid* loetakse esitatuks ajal, millal ta esitas *esialgse taotluse*.
4. *Taotlejad saavad esitada lõike 1 kohase taotluse asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutuse liikmesriigi ametlikus keeles või ühes ametlikest keeltest või mõnes muus liidu ametlikus keeles, milles liikmesriigi konkurentsiasutus ja taotleja on kahepoolsetl kokku leppinud.*
5. *Liikmesriigid võivad ka rahatrahvide vähendamise taotlust esitada soovivate ettevõtjate jaoks ette näha võimaluse taotleda esialgu võimalust olla leebema kohtlemise saamise järjekorras.*

Artikkel 22
Lihtsustatud taotlused

1. Liikmesriigid tagavad et, **liikmesriikide konkurentsiasutused võtavad vastu lihtsustatud taotlusi** taotlejatelt, kes on taotlenud leebemat kohtlemist **komisjonilt**, taotledes kas **järjekohta** või esitades täieliku taotluse **seoses sama väidetava salajase kartelliga, eeldusel et need taotlused hõlmavad mõjutatud territooriumina rohkem kui kolme liikmesriiki.**
2. **Lihtsustatud** taotlus **koosneb** kõigi järgmiste elementide lühikirjeldusest **■** :
 - a) taotleja nimi ja aadress;
 - b) muude väidetavas salajases kartellis osalejate nimed;
 - c) **mõjutatud** tooted ja territooriumid;
 - d) kestus ja väidetava salajase kartellitegevuse olemus;
 - e) liikmesriik (liikmesriigid), kus tõendid väidetava salajase kartelli olemasolu kohta tõenäoliselt asuvad, ning

- f) teave muude leebema kohtlemise taotluste kohta, mille taotleja on väidetava salajase kartelliga seoses teistele konkurentsiasutustele või kolmanda riigi konkurentsiasutustele varem esitanud või võib tulevikus esitada.

3. ***Kui komisjonile esitatakse täielik taotlus ja liikmesriikide konkurentsiasutustele lihtsustatud taotlused seoses sama väidetava kartelliga, on leebema kohtlemise taotleja jaoks peamiseks kontaktpunktiks komisjon, kes eelkõige annab taotlejale juhiseid mis tahes järgneva siseuurimise läbiviimiseks, enne kui saab selgeks, kas komisjon hakkab juhtumit menetlema täies ulatuses või osaliselt. Sellel ajavahemikul esitab komisjon asjaomastele liikmesriikide konkurentsiasutustele nende nõudmisel ülevaate olukorrast.***

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused ***võivad küsida taotlejalt konkreetseid selgitusi*** üksnes lõikes 2 sätestatud andmete kohta, enne kui nad nõuavad täieliku taotluse esitamist vastavalt lõikele 5.

4. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused, kellele esitatakse lihtsustatud taotlus, kontrollivad taotluse saamisel, kas nad on juba saanud lihtsustatud või ***täieliku*** leebema kohtlemise taotluse seoses sama väidetava salajase kartelliga ***■ mõnelt teiselt taotlejalt. Kui liikmesriigi konkurentsiasutus ei ole mõnelt teiselt taotlejalt sellist taotlust saanud ning leiab, et lihtsustatud taotlus vastab lõikes 2 sätestatud nõuetele, teavitab ta sellest taotlejat.***

5. Liikmesriigid tagavad, et taotlejatel on võimalus esitada **■** liikmesriikide konkurentsiasutustele täielikud taotlused, *kui komisjon on teatanud asjaomastele liikmesriikide konkurentsiasutustele, et ta ei kavatse juhtumit täies ulatuses või osaliselt menetlema hakata. Üksnes eriolukorras, kui see on rangelt vajalik juhtumi piiritlemiseks või jaotamiseks, võib liikmesriigi konkurentsiasutus nõuda taotlejalt täieliku taotluse esitamist enne, kui komisjon on teatanud asjaomastele liikmesriikide konkurentsiasutustele, et ta ei kavatse juhtumit täies ulatuses või osaliselt menetlema hakata.* Liikmesriikide konkurentsiasutustel **on** õigus määrata mõistlik ajavahemik, mille jooksul peab taotleja esitama täieliku taotluse koos vastavate tõendite ja asjaomase teabega. *See ei mõjuta taotleja õigust esitada täielik taotlus vabatahtlikult juba varem.*
6. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui taotleja esitab liikmesriigi konkurentsiasutuse määratud ajavahemiku jooksul lõike 5 kohaselt täieliku taotluse, loetakse täielik taotlus esitatuks lihtsustatud taotluse esitamise kuupäeval ja kellaajal, *eeldusel et lihtsustatud taotlus puudutab sama mõjutatud toodet ja territooriumi (samu mõjutatud tooteid ja territooriume) ning väidetava salajase kartelli sama kestust kui komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotlus, mida on võidud ajakohastada.*

Rahatrahvide vastu kaitse saamise taotluste ja füüsilistele isikutele määratavate karistuste koostoime

- 1.** Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiasutustelt rahatrahvide vastu kaitset taotlevate taotlejate praegused ja endised **■** juhtorganite liikmed, ***juhatajad ja teised töötajad*** on ***täielikult*** kaitstud **■** ***haldus- ja*** muudes kui kriminaalmenetlustes määratavate karistuste eest ***seoses*** nende osalusega rahatrahvide vastu kaitse saamise taotluses käsitletud salajases kartellis ***selliste liikmesriigi õigusaktide rikkumiste puhul, mille eesmärk on valdavalt sama mis ELi toimimise lepingu artiklil 101, kui:***
- a)*** ***ettevõtja poolt juhtumit menetlevale konkurentsiasutusele esitatav rahatrahvide vastu kaitse saamise taotlus vastab artikli 17 lõike 2 punktides b ja c sätestatud nõuetele;***
 - b)*** ***need*** praegused ja endised juhtorganite liikmed, ***juhatajad ja teised töötajad*** teevad ***seoses sellega juhtumit menetleva konkurentsiasutusega*** aktiivselt koostööd ning
 - c)*** ***ettevõtja rahatrahvide vastu kaitse saamise taotlus esitati varem, kui liikmesriigi pädevad asutused andsid juhtorgani liikmetele, juhatajatele ja teistele töötajatele teada menetlusest, mille tulemusel käesolevas lõikes osutatud karistused kehtestatakse.***

2. *Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiasutustelt rahatrahvide vastu kaitset taotlevate taotlejate praegused ja endised juhtorgani liikmed, juhatajad ja teised töötajad on kaitstud kriminaalmenetluses määratavate karistuste eest seoses nende osalusega rahatrahvide vastu kaitse saamise taotluses käsitletud salajases kartellis selliste liikmesriigi õigusaktide rikkumiste puhul, mille eesmärk on valdavalt sama mis ELi toimimise lepingu artiklil 101, kui nad täidavad lõikes 1 sätestatud tingimusi ja teevad aktiivselt koostööd süüdistuse ettevalmistamise eest vastutava pädeva asutusega. Kui tingimus teha koostööd süüdistuse ettevalmistamise eest vastutava pädeva asutusega ei ole täidetud, võib see süüdistuse ettevalmistamise eest vastutav pädev asutus uurimist jätkata.*
3. *Selleks et tagada kooskõla oma õigussüsteemide kehtivate aluspõhimõtetega, võivad liikmesriigid erandina lõikest 2 sätestada, et pädevatel asutustel on õigus karistus määramata jätta või kriminaalmenetluses määratavat karistust üksnes leevendada niivõrd, kui lõikes 2 osutatud isikute panus kartelli tuvastamisse ja uurimisse on suurem kui huvi nendele isikutele süüdistus esitada ja/või karistus määrata.*

4. *Selleks et lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud kaitse saaks toimida mitut jurisdiktsiooni hõlmavates olukordades, sätestavad liikmesriigid, et selliste juhtumite puhul, kus karistust määrav või süüdistuse ettevalmistamise eest vastutav pädev asutus kuulub teise jurisdiktsiooni alla kui juhtumit menetleva konkurentsiasutuse jurisdiktsioon, tagab nendevahelised vajalikud kontaktid karistust määrava või süüdistuse ettevalmistamise eest vastutava pädeva asutuse jurisdiktsiooni alla kuuluv liikmesriigi konkurentsiasutus.*
5. *Käesolev artikkel ei mõjuta konkurentsioiguse rikkumise tõttu kahju kannatanud ohvrite õigust nõuda kõnealuse kahju täielikku hüvitamist kooskõlas direktiiviga 2014/104/EL.*

VII PEATÜKK
VASTASTIKUNE ABI

Artikkel 24

Liikmesriikide konkurentsiasutuste koostöö

1. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui nende konkurentsiküsimustes pädevad riiklikud haldusasutused viivad määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 22 alusel läbi kontrolli **või küsitluse** teise liikmesriigi konkurentsiasutuse nimel või huvides, lubatakse **taotleva** liikmesriigi konkurentsiasutuse volitatud ametnikel ja nendega kaasasolevatel isikutel viibida taotluse saanud liikmesriigi konkurentsiasutuse ametnike järelevalve all taotluse saanud liikmesriigi konkurentsiasutuse tehtava kontrolli **või korraldatava küsitluse** juures ja sellele aktiivselt kaasa aidata, kui taotluse saanud liikmesriigi konkurentsiasutus täidab käesoleva direktiivi artiklites 6, 7 ja 9 sätestatud volitusi.
2. **Liikmesriigid tagavad, et konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on liikmesriigi enda territooriumil õigus täita käesoleva direktiivi artiklites 6 – 9 osutatud volitusi kooskõlas oma liikmesriigi õigusega teiste liikmesriigi konkurentsiasutuste nimel või huvides, et tuvastada, kas ettevõtjad või ettevõtjate ühendused ei ole allunud taotleva liikmesriigi konkurentsiasutuse uurimistoimingutele või täitnud selle otsuseid, nagu on osutatud käesoleva direktiivi artiklites 6 ja 8–12. Taotleval liikmesriigi konkurentsiasutusel ja taotluse saanud liikmesriigi konkurentsiasutusel on õigus teavet sel eesmärgil tõendusmaterjalina vahetada ja kasutada, järgides määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 12 sätestatud tagatisi.**

Artikkel 25

Esialgsetest etteheidetest ja *muudest dokumentidest* teavitamise taotlused

Ilma et see piiraks muid teavitamise viise, mida taotlev *asutus oma* liikmeriigis kehtivate normide alusel kasutab, tagavad liikmesriigid, et taotleva asutuse nõudmisel teeb taotluse saanud asutus taotleva asutuse nimel adressaadile teatavaks:

- a) esialgsed etteheited seoses ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 väidetava rikkumisega ja neid artikleid kohaldava otsuse **■** ;
- b) *muud menetlusdokumendid, mis on võetud vastu täitmise tagamise menetluse kontekstis ja millest tuleb liikmesriigi õiguse kohaselt teavitada, ning*
- c) *muud asjakohased dokumendid, mis on seotud ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamisega, sealhulgas* rahatrahvide või sunniraha määramise otsuse täitmist käsitlevad dokumendid.

■

Artikkel 26

Taotlused rahatrahvi või sunniraha määramise otsuste täitmise tagamiseks

1. Liikmesriigid tagavad, et taotleva asutuse nõudmisel pöörab taotluse saanud asutus täitmisele rahatrahvi või sunniraha määramise otsused, mille taotlev asutus on vastu võtnud artiklite 13 ja 16 kohaselt. See kehtib üksnes siis, kui taotlev asutus on **pärast oma territooriumil mõistlike jõupingutuste tegemist kindlaks teinud, et** ettevõtjal või ettevõtjate ühendusel, kellelt rahatrahvi või sunniraha sisse **■** nõutakse, puuduvad taotleva asutuse liikmeriigis piisavad vahendid, **et selline rahatrahv või sunniraha sisse nõuda.**
2. **Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamisalast välja jäävate juhtumite puhul ning eelkõige siis, kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kellelt rahatrahvi või sunniraha sisse nõutakse, asukoht ei ole taotleva asutuse liikmesriigis, tagavad liikmesriigid, et taotleva asutuse nõudmisel võib taotluse saanud asutus täitmisele pöörata rahatrahvi või sunniraha määramise otsused, mille on vastu võtnud taotlev asutus artiklite 13 ja 16 kohaselt.**
Käesoleva lõike puhul ei kohaldata artikli 27 lõike 3 punkti d.

■

3. Taotlev asutus võib nõuda üksnes *lõpliku otsuse* täitmist.
4. *Rahatrahvide või sunniraha sissenõudmise* aegumistähtaega käsitlevate küsimuste puhul kohaldatakse taotleva *asutuse* liikmesriigi õigusakte.

Artikkel 27

Koostöö üldpõhimõtted

1. *Liikmesriigid tagavad, et artiklites 25 ja 26 osutatud taotlused täidab taotluse saanud asutus oma taotluse saanud asutuse liikmesriigi õigusaktide kohaselt.*
2. *Artiklites 25 ja 26 osutatud taotlused täidetakse põhjendamatult viivitusega ühtse juriidilise dokumendi abil, millega on kaasas teavitatava või täitmisele pööratava dokumendi koopia. Sellises ühtses juriidilises dokumendis on märgitud järgmine teave:*
 - a) *adressaadi nimi, teadaolev aadress ning muud andmed ja muu teave, mis on vajalikud adressaadi identifitseerimiseks;*

- b) oluliste asjaolude kokkuvõte;*
- c) kaasasoleva teavitatava või täitmisele pööratava dokumendi kokkuvõte;*
- d) taotluse saanud asutuse nimi, aadress ja muud kontaktandmed ning*
- e) ajavahemikud, mille jooksul teavitamine või täitmine peaks toimuma, näiteks kohustuslikud tähtajad või aegumistähtajad.*

3. Artiklis 26 osutatud taotluste puhul peab ühtses juriidilises dokumendis olema märgitud lisaks käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud nõuetele järgmine teave:

- a) teave otsuse kohta, mis lubab täitmisele pööramist taotleva asutuse liikmesriigis;*
- b) kuupäev, millal otsus lõplikuks muutub;*
- c) rahatrahvi või sunniraha summa ning*
- d) teave, mis näitab, et taotlev asutus on teinud mõistlikke jõupingutusi otsuse täitmiseks oma territooriumil.*

4. *Taotluse saanud asutuse poolset täitmisele pööramist lubav dokument on ainus alus taotluse saanud asutuse võetavatele täitemeetmetele, eeldusel et täidetud on lõikes 2 sätestatud nõuded. Seda ei pea taotlust saava asutuse liikmesriigis tunnustama, täiendama ega asendama. Taotluse saanud asutus võtab kõik meetmed, mis on vajalikud kõnealuse taotluse täitmiseks, välja arvatud juhul, kui taotluse saanud asutus kohaldab lõiget 6.*
5. *Taotlev asutus tagab, et ühtne juriidiline dokument saadetakse taotlust saavale asutusele taotlust saava asutuse liikmesriigi ametlikus või ühes ametlikus keeles, välja arvatud juhul kui taotlust saav asutus ja taotlev asutus on konkreetse juhtumi puhul kahepoolsetl kokku leppinud, et ühtne juriidiline dokument saadetakse muus keeles. Kui see on taotlust saava asutuse liikmesriigi õiguse kohaselt nõutav, esitab taotlev asutus teavitatava dokumendi või rahatrahvi või sunniraha täitmisele pööramise tagamise otsuse tõlke taotlust saava asutuse liikmesriigi ametlikku või ühte ametlikku keelde. See ei piira taotleva ja taotlust saava asutuse õigust leppida konkreetse juhtumi puhul kahepoolsetl kokku, et nimetatud tõlge võib olla muusse keelde.*

6. *Taotluse saanud asutusel ei ole kohustust artiklis 25 või 26 osutatud taotlust täita, kui:*
- a) *taotlus ei vasta käesolevas artiklis sätestatud nõuetele või*
 - b) *taotluse saanud asutus suudab mõistlikult põhjendada, kuidas taotluse täitmine oleks selgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus täitmisele pööramist taotletakse.*

Kui taotluse saanud asutus kavatseb artiklites 25 või 26 sätestatud abitaotluse täitmisest keelduda või nõuab lisateavet, võtab ta ühendust taotleva asutusega.

7. *Liikmesriigid tagavad, et taotluse saanud asutuse nõudmisel kannab taotlev asutus seoses artikli 24 või 25 kohaselt võetud meetmetega täies ulatuses kõik mõistlikud lisakulud, sealhulgas tõlke-, tööjõu- ja halduskulud.*

8. *Taotluse saanud asutus võib katta artikli 26 kohaselt võetud meetmetega seoses tekkinud kulud, sealhulgas tõlke-, tööjõu- ja halduskulud, täies ulatuses rahatrahvidest või sunnirahast, mille ta on taotleva asutuse nimel kogunud. Kui taotluse saanud asutusel ei õnnestu rahatrahve või sunniraha koguda, võib ta tekkinud kulude katmist nõuda taotlevalt asutuselt.*

Liikmesriikidel on õigus ette näha, et taotluse saanud asutus võib selliste otsuste täitmise tagamisega seoses tekkinud kulud sisse nõuda ka ettevõtjalt, kellelt rahatrahvi või sunniraha tasumist nõutakse.

Taotluse saanud asutus nõuab saadaolevad summad sisse oma liikmesriigi vääringus kooskõlas õigusnormide ja haldusmenetlustega, mida selles liikmesriigis kohaldatakse.

Vajaduse korral konverteerib taotluse saanud asutus rahatrahvi või sunniraha rahatrahvi või sunniraha määramise kuupäeval kehtinud vahetuskursi järgi oma liikmesriigi õiguse ja tavade kohaselt taotluse saanud asutuse liikmesriigi vääringusse.

Artikkel 28

Teavitamise taotlusi ning rahatrahve või sunniraha määravate otsuste täitmise taotlusi puudutavad vaidlused

1. Vaidlused kuuluvad **taotluse saanud asutuse** liikmesriigi pädevate asutuste pädevusse ja nende suhtes **kohaldatakse** selle **liikmesriigi õigust** kui nad puudutavad:
 - a) artikli 25 kohaselt teavitamisele kuuluva tegevuse või artikli 26 kohaselt täitmisele pööratava otsuse õiguspärasust ning
 - b) **taotluse saanud asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi** õiguspärasust
2. Vaidlused **taotluse saanud asutuse** liikmesriigis võetud meetmete või taotluse saanud asutuse teavituse kehtivuse üle kuuluvad **taotluse saanud asutuse** liikmesriigi pädevate asutuste pädevusse ja nende suhtes **kohaldatakse** selle **liikmesriigi õigust**.

VIII PEATÜKK AEGUMISTÄHTAJAD

Artikkel 29

Normid aegumistähtaegade kohta rahatrahvide ja sunniraha määramise ajal

1. Liikmesriigid tagavad, et aegumistähtajad, mille jooksul liikmesriikide konkurentsiasutused võivad artiklite 13 ja 16 kohaselt rahatrahve või sunniraha määrata, peatatakse ***või katkestatakse*** teiste liikmesriikide konkurentsiasutustes või komisjonis sama kokkulepet, ettevõtjate ühenduse otsust või kooskõlastatud tegevust või muud ELi toimimise lepingu artikliga 101 või 102 keelatud tegevust puudutava rikkumise suhtes algatatud täitmise tagamise menetluse ajaks.

Aegumistähtaja peatamine ***või katkestamine*** hakkab kehtima siis, kui ***vähemalt ühele*** ettevõtjale, kelle suhtes täitmise tagamise menetlust kohaldatakse, on teatatud esimesest ametlikust uurimistoimingust. Seda kohaldatakse ***kõikide ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste suhtes, kes on rikkumises osalenud.***

Aegumistähtaja peatamine või katkestamine lõpeb päeval, mil asjaomane konkurentsiasutus lõpetab menetluse, *võttes vastu käesoleva direktiivi artiklis 10, 12 või 13 osutatud otsuse või määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 7, 9 või 10 kohase otsuse, või leiab, et tal puudub asja edasiseks menetlemiseks alus*. Aegumistähtaja peatamise või katkestamise kestus ei piira liikmesriigi õiguses ette nähtud lõplike aegumistähtaegade kohaldamist.

2. *Liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt* rahatrahvide või sunniraha määramiseks kehtestatud aegumistähtaeg peatatakse *või katkestatakse* seniks, kuni kestab *selle* liikmesriigi konkurentsiasutuse otsuse suhtes toimuv asja läbi vaatava kohtu menetlus.
3. *Komisjon tagab, et liikmesriigi konkurentsiasutuselt vastavalt määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 11 lõikele 3 saadud teade esimese ametliku uurimistoimingu kohta tehakse teiste liikmesriikide konkurentsiasutustele Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteemis kättesaadavaks.*

IX PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 30

Konkurentsiküsimustes pädevate riiklike haldusasutuste roll liikmesriikide kohtute menetluses

1. Liikmesriigid, kes määravad ***ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamise eest vastutavaks*** nii konkurentsiküsimustes pädeva riikliku haldusasutuse ■ kui ka konkurentsiküsimustes pädeva liikmesriigi kohtuasutuse, tagavad, et menetluse konkurentsiküsimustes pädevas liikmesriigi kohtuasutuses võib algatada vahetult konkurentsiküsimustes pädev riiklik haldusasutus.
2. Kui ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks, ***sealhulgas seoses sellega määratud rahatrahvide ja sunniraha kohaldamiseks*** käesoleva direktiivi IV peatükis ja ***artiklites 13 ja 16 osutatud volitusi täitvate*** liikmesriikide konkurentsiasutuste ***tehtud*** otsuste suhtes algatatud menetlus toimub liikmesriigi kohtus, tuleb liikmesriigil tagada, et konkurentsiküsimustes pädeval riiklikul haldusasutusel on täielik õigus osaleda ***vajaduse korral*** selles menetluses süüdistaja, kostja või vastustajana ja et tal on samad õigused mis avalik-õiguslikel menetlusosalistel.

3. *Konkurentsiküsimustes pädeval riiklikul haldusasutusel on samad õigused, mis on sätestatud lõikes 2 esitada edasikaebusi seoses järgmisega:*

- a) *liikmesriikide kohtute otsused liikmesriikide konkurentsiasutuste nende käesoleva direktiivi VI peatükis ning artiklites 13 ja 16 sätestatud otsuste kohta, mis käsitlevad ELi toimimise lepingu artiklite 101 või 102 kohaldamist, sealhulgas seoses sellega määratud rahatrahvide ja sunniraha kohaldamisega, ning*
- b) *liikmesriigi kohtuasutuse keeldumine anda eelnev luba käesoleva direktiivi artiklites 6 ja 7 osutatud kontrolliks, kui selline luba on nõutav.*

Artikkel 31

Menetlusosaliste juurdepääs toimikule ja teabe kasutamise piirangud

- 1. *Liiikmesriigid võivad sätestada, et kui liikmesriigi konkurentsiasutus nõuab füüsiliselt isikult teabe esitamist artikli 6 lõike 1 punktis e, artiklis 8 või artiklis 9 osutatud toimingu raames, ei või seda teavet kasutada tõendina sellele füüsilisele isikule või tema lähisugulastele karistuste määramiseks.*

2. *Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused, nende ametnikud, töötajad ja teised nende asutuste järelevalve all töötavad isikud ei avalda teavet, mille nad on saanud käesolevas direktiivis osutatud volituste alusel ja mille suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus, välja arvatud siis, kui selline avaldamine on liikmesriigi õiguse kohaselt lubatud.*
3. Liikmesriigid tagavad, et leebusavalduste ja kokkuleppe sõlmimise taotlustega lubatakse tutvuda **■** *vaid nendel menetlusosalistel, kelle suhtes kohaldatakse asjakohaseid menetlusi, ja* üksnes selleks, et teostada *nende* kaitseõigusi.
4. Liikmesriigid tagavad, et menetlusosaline, kellel on lubatud tutvuda *liikmesriigi konkurentsiasutuse* täitmise tagamise *menetluse* toimikuga võib kasutada leebusavaldustest ja kokkuleppe sõlmimise taotlustest pärit teavet üksnes seetõttu, et see on vajalik tema kaitseõiguste teostamiseks liikmesriigi kohtu menetluses, mis on vahetult seotud juhtumiga, mille suhtes luba anti ja üksnes juhul kui selline menetlus puudutab:
- a) liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt kartellis osalenutele solidaarselt määratud rahatrahvi jagamist või

- b) sellise otsuse läbivaatamist, millega liikmesriigi konkurentsiasutus on tuvastanud ELi toimimise lepingu artikli 101 **või 102** või liikmesriigi konkurentsioiguse normide rikkumise.

5. Liikmesriigid tagavad, et kui täitmise tagamise menetluse **osaline** saab konkurentsiküsimustes pädevas riiklikus haldusasutuses toimivas täitmise tagamise menetluses alljärgnevalt loetletud teavet, ei kasuta nimetatud menetlusosaline seda liikmesriigi kohtu menetluses seni, kuni liikmesriigi konkurentsiasutus on täitmise tagamise menetluse kõigi uurimisaluste osaliste suhtes lõpetanud otsusega, milles osutatakse artiklitele 10 või 12, või muul alusel :

- a) teave, mille teine füüsiline või juriidiline isik kogus konkreetselt liikmesriigi konkurentsiasutuse täitmise tagamise menetluse tarbeks; ■
- b) teave, mille liikmesriigi konkurentsiasutus koostas ja saatis menetlusosalistele oma täitmise tagamise menetluse käigus, **ning**
- c) **kokkuleppe sõlmimise taotlused, mis on tagasi võetud.**

6. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriikide konkurentsiasutused vahetavad omavahel leebusavaldusi määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 12 alusel üksnes:
- a) taotleja nõusolekul või
 - b) siis, kui leebusavalduse saanud liikmesriigi konkurentsiasutus on saanud sama rikkumisega seoses ka leebema kohtlemise taotluse samalt taotlejalt kui leebusavalduse edastanud liikmesriigi konkurentsiasutus, tingimusel et leebusavalduse edastamise ajal ei ole taotlejal võimalik tagasi võtta teavet, mille ta on leebusavalduse saanud liikmesriigi konkurentsiasutusele esitanud.
- I**
7. Artikli 20 alusel esitatava leebusavalduse vorm ei mõjuta käesoleva artikli lõigete 3–6 kohaldamist.

Artikkel 32

Tõendite vastuvõetavus liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses

Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi konkurentsiasutuse menetluses vastuvõetavad tõendid hõlmavad dokumente, suulisi avaldusi, **elektroonilisi sõnumeid**, salvestisi ja muid teabeallikaid, sõltumata **nende kujust ja** kandjast, millel teavet hoitakse.

Artikkel 33

Euroopa konkurentsivõrgustiku toimimine

1. Kulud, mida komisjon kannab seoses Euroopa konkurentsivõrgustiku keskse infosüsteemi (Euroopa konkurentsivõrgustiku süsteem) toimimise tagamise ja arendamise ning seoses Euroopa konkurentsivõrgustikus tehtava koostööga, kaetakse liidu üldeelarvest eraldatavate assigneeringute piires.
2. ***Euroopa konkurentsivõrgustik on võimeline välja töötama ning vajaduse korral avaldama parimaid tavaid ja soovitusi sellistel teemadel nagu sõltumatus, vahendid, volitused, rahatrahvid ja vastastikune abi.***

X PEATÜKK
LÕPPSÄTTED

Artikkel 34
Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt ... [kaks *aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist*] . Liikmesriigid *teatavad* nendest *viivitamata* komisjonile.

Kui liikmesriigid need *normid* vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise *viisi näevad ette liikmesriigid*.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 35
Läbivaatamine

Hiljemalt ... [kuue aasta möödumisel käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäevast] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi ülevõtmise ja rakendamise kohta. Vajaduse korral võib komisjon käesoleva direktiivi läbi vaadata ning, kui see on vajalik, esitada seadusandliku ettepaneku.

Artikkel 36
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 37
Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Komisjoni avaldus

Komisjon võtab teadmiseks Euroopa Parlamendis ja nõukogus kokku lepitud artikli 11 teksti vahemeetmete kohta.

Vahemeetmed võivad olla konkurentsiasutuste jaoks üks põhivahenditest, mille abil tagada konkurentsi säilimine uurimise ajal.

Et võimaldada konkurentsiasutustel kiiresti muutuvate turuoludega tõhusamalt toime tulla, kohustub komisjon alates direktiivi ülevõtmise kuupäevast kahe aasta jooksul analüüsima, kas on võimalik lihtsustada vahemeetmete vastuvõtmist Euroopa konkurentsivõrgustiku raames. Tulemused esitatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
